



Voice of the Village

Projekt acronym: VoV

Application ID: HUSRB/1002/222/033

A hely szelleme – Kapcsolattartás az elszármazottakkal

Duh zavičaja – Kontakt sa dijasporom

LB: KFTE

PP1: ZaKVM

Development of Methodology 2

Author: Robert Badis, IKM



**Projekat sufinansira
Evropska unija**



Voice of the Village – A hely szelleme

Projektleírás

A projekt angol elnevezése: Voice of the Village – VoV, amely településeink szellemi értékének megőrzését jelenti, valamint a kapcsolattartást az elszármazottakkal.

Az elmúlt 20 év a társadalmi és gazdasági változásokon túl a Nagy-Alföld magyarországi és szerbiai településeinek többségében jelentős népességelvándorlással járt. A meghatározó nagyvárosokat leszámítva a települések döntő részében napi társadalmi probléma, hogy a fiatal, képzett népesség jelentős része először átmenetileg, majd tartósan elköltözik szülőföldjéről, iskoláztatásának színhelyéről. Van, aki a legközelebbi várost, régióközpontot, fővárost választja, de nagyon sokan külföldön keresik boldogulásukat.

Elmenni vagy maradni? Örök dilemma sokak számára. Mivel szolgáljuk jobban saját fejlődésünket, és ez az érdek megegyezik-e a közösség rövid vagy hosszú távú céljaival? Talán ezek a kérdések nem merülnének föl ilyen erősséggel, ha természetes és élő kapcsolat lenne a hely (születésünk és iskoláztatásunk helyszíne) és az elszármazottak között.

A projekt célja:

Folyamatos kapcsolattartás az elszármazottakkal, a szellemi kontinuitás fenntartása. Az elszármazottak tevékenységének és teljesítményének nyomon követése, szellemi termékeik gyűjtése, rendszerezése. A szakmai kapcsolattartás élővé tétele, a remigráció lehetőségének biztosítása.

Előszó

Jelen kézikönyv a Voice of the Village projekt ideje alatt összegyűjtött tapasztalatok összegzése. A projekt egyik célja három vajdasági (Ada, Óbecse, Temerin) és egy magyarországi (Lajosmizse) településről az elszármazottak felkutatása volt. Ezen kívül cél volt az elszármazottakkal történő kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a projekt ideje alatt. A projekt keretében elkészült egy tanulmány is, amely a térség migrációs tendenciáit, sajátosságait elemzi történeti áttekintésben. A kézikönyvben felhasználjuk és röviden ismertetjük ezen kutatás eredményeit, hiszen hasznos, praktikus tudást adnak az elvándorlók motivációiról, jellemzőiről, típusairól. Az elvándorlók felkutatása és a kapcsolatfelvétel a projektben résztvevő településeken működő irodában dolgozók feladata volt. A kézikönyv az ő tapasztalataikat foglalja össze elősegítendő más települések esetében is a felmerülő nehézségek leküzdését. A kézikönyv célja felkészíteni és segíteni a leendő információs irodákban dolgozókat az elvándorlók felkutatására, a kapcsolatfelvételre. Ismertetjük, hogy a különböző információgyűjtési csatornáknak milyen előnyei és hátrányai vannak. A projekt sikeres továbbvitele érdekében egy útmutatót szeretnénk adni azon a községek számára, akik szeretnék a kapcsolatot felvenni és ápolni az elszármazottaikkal.

I. Migrációkutatás

A migrációkutatás a társadalomtudományokon belül gazdag szakirodalommal rendelkezik. Térségünkben az elmúlt két és fél évtizedben fontos kutatási témává vált a szülőföldjüket elhagyók száma, motivációja, élete és beilleszkedése a befogadó társadalomba. A népesség valamilyen szintű migrációja természetes népmozgalmi jelenség, kivéve, ha valamilyen kényszer hatására tömegessé válik. Ez a kényszer lehet háborús konfliktus, gazdasági recesszió, vagy csak a légiesedő határok eltűnésével feltűnő lehetőségek kihasználása. Minden országnak, régióknak, de akár településnek megvan a saját migrációs története. Ez nagyban függ az adott térség politikai, gazdasági történéseitől. A 2011-es szerbiai népszámlálási eredmények egyértelműen mutatják a városbaköltözés tendenciájának erősödését. Az ország népessége 310

ezerrel csökkent. Az elmúlt tíz évben egyedül csak a nagyobb regionális gazdasági központok (Újvidék, Belgrád, Nis) tudtak népességstagnálást vagy adott esetben növekedést elkönyvelni. A vidék egyre inkább perifériális helyzetbe kerül mind demográfiai, mind gazdasági szempontból is. A magyarországi népszámlálás végleges eredményei még nem ismertek, azonban borítékolható a népességcsökkenés, illetve a tömeges külföldre vándorlás.

A Voice of the Village projekt keretében a szerbiai Vajdaság és a magyarországi Alföld migrációs folyamatairól készült egy részletes tanulmány Dr. Gábrity Molnár Irén és Dr. Illés Sándor tollából. Ennek a tanulmánynak köszönhetően viszonylag pontos képet kapunk a térség migrációs tendenciáiról. A térség politikai és gazdasági történései erősen meghatározták a migránsok motivációit, illetve a migráció irányát. A titói Jugoszláviából (mint az egyetlen külföldre irányuló migrációt engedélyező szocialista országból) tömegek indultak el Nyugat-Európába munkát vállalni. A vendégmunkások ideiglenes időszakként tekintettek a külföldi munkavállalásukra, egészen a balkáni háborúk kitöréséig, amikor bizonytalan időre kitolták a hazatérés idejét. A hazatelepülés helyett szezonális hazalátogatás jellemezte ezeket a családokat. 1965 és 1970 között csak Vajdaságból több mint 60 ezer vendégmunkás ment Nyugatra, akiknek 27,5 százaléka magyar nemzetiségű volt. A kilencvenes években mintegy 270 ezer szerb menekült érkezett és telepedett le Vajdaságba, 200 ezer fiatal pedig távozott a térségből. A távozók között felülreprezentáltak voltak a magyar, jól képzett fiatalok, de nagyon sok más nemzetiségű is elhagyta Vajdaságot. Dr. Gábrity Molnár Irén becslései szerint az elmúlt tíz évben legalább 40-50 ezer magyar vándorolt ki Vajdaságból.

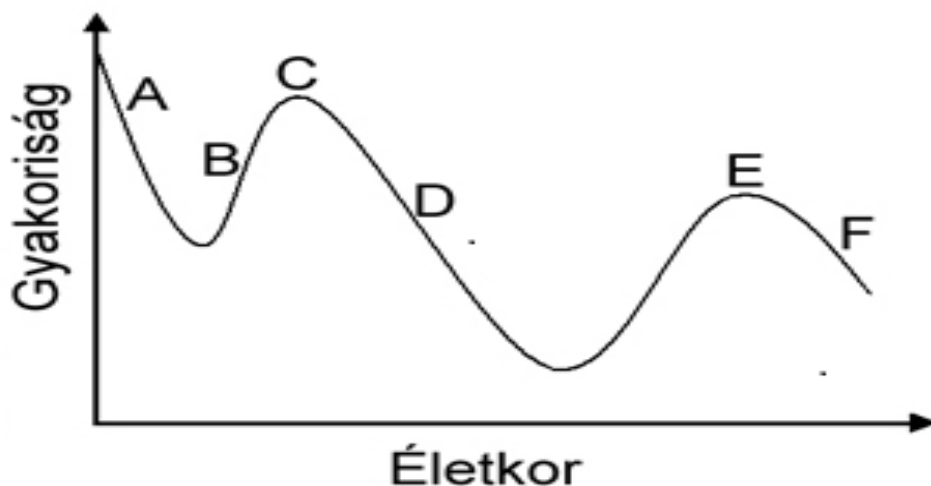
	Összesen	Külföldön töltött munkaévek száma									Átlag
		Egy évnél kevesebb	1-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30 vagy több	Ismeretlen	
Összesen	414839	20027	69617	74953	78982	28822	26991	22831	39838	52778	12,9
Németország	102799	3750	15572	16928	17088	5797	6689	7127	16759	13089	15,0
Ausztria	87844	3091	9048	13027	22387	7501	6830	7064	9229	9667	14,6
Svájc	65751	2006	8416	12117	15793	7632	6243	2703	2408	8433	12,4
Franciaország	27040	952	3211	3081	3576	2314	2756	2714	5365	3071	17,6
Olaszország	20428	2235	6594	5482	3137	677	539	216	173	1375	6,8
Amerikai Egyesült Államok	16240	1169	4688	3437	2695	967	606	435	940	1303	9,7
Svédország	14049	602	1704	2230	3013	1035	912	779	1761	2013	14,4
Kanada	10908	612	2506	4152	1623	370	228	229	324	864	8,6
Ausztrália	7490	291	1313	1541	1378	548	465	314	804	836	12,9
Hollandia	6280	303	1852	1225	936	266	292	261	526	619	10,7
Magyarország	5343	297	1583	1826	1191	64	27	10	13	332	6,9
Oroszország	5178	918	1509	1751	529	77	27	9	11	347	5,4
Nagy-Britannia	4153	331	1251	793	1001	171	88	72	137	309	8,6
Más országok és ismeretlen	41336	3470	10370	7363	4635	1403	1289	898	1388	10520	8,5

Vajdaság népességének demográfiai helyzetét, etnikai térszerkezetét, illetve társadalomszerkezetét nagyban befolyásolták a fentebb csak nagyvonalakban említett migrációs hullámok. 2002-ben az őshonos lakosság arány a tartomány populációjában 53,1

százalék, míg 45,9 százalék betelepülő. Az elvándorlók között felülreprezentáltak a fiatalok és az átlagosnál jobban képzettek. Fiatalok elvándorlásával a térségben csökken natalitás, mivel az elvándorlók gyermekei megszületnek, de egy másik országban. Ennek a folyamatnak következménye a népesség elöregedése: 2011-es népszámlálás szerint Vajdaságban a népesség átlagéletkora 41,8 2002-ben ez az érték még csak 39,8 volt. A Vajdaságban élő magyarok esetében pedig a 2002-es 43,09 évről emelkedett 44,99-re. Ezek az értékek demográfiai szempontból rendkívül magasak és a társadalom elöregedését jelzik.

Dr. Illés Sándor a tanulmányában ismerteti a Rogers-görbét, amely a vándorlók korösszetételét hivatott modellezni. A görbe azt mutatja, hogy melyek azok a leggyakoribb tipikus élethelyzetek, amikor az egyének az elvándorlás döntését meghozzák.

1.ábra Rogers-görbe



- A. fázis: A gyermekek eltartóikkal vándorolnak együtt, feltehetően azok akaratából.
- B. fázis: A felnövő gyermekek oktatással kapcsolatos vándorlásai.
- C. fázis: Felsőfokú tanulmányok folytatása, illetve a tanulás világából a munka világába való átlépés, továbbá a családalapítás a családalapítás során a legvalószínűbb a migráció.
- D. fázis: Középkorúak költözései munkahely-változási, lakásváltoztatási és családi okokból.
- E. fázis: Nyugdíjba vonulás körüli változások.

F. fázis: Az életút végéhez közeledve az egyének főként egészségügyi okokból történő vándorlásai, melyek az „A” fázishoz hasonlóan már nem mindig a vándorló szuverén döntései.

Az elmúlt évtizedek Vajdaságból induló elvándorlási hullámai jellemezhetőek aszerint, hogy mely fázisban lévő egyének voltak legtöbben közöttük. A kilencvenes éveket megelőző évtizedekben egyértelműen a „D” fázisban lévők dominálták a migrációs népességet. A kilencvenes évek politikai eseményei, a balkán háborúk elől menekülők között felülreprezentáltak voltak a fiatalok, azaz az „A”, „B” és „C” fázisban lévők. Az elmúlt tíz évben továbbra is jelentős maradt az oktatási célú migránsok száma, azonban erősödik a munkavállalók, vagy önálló vállalkozást indító elvándorlók száma is.

Az oktatási migráció jelentős népességvesztést okoz a projektben részt vevő települések számára. A vajdasági települések esetében mind a szerbiai, mind a magyarországi továbbtanulás növeli az elvándorlók számát. A Magyarországon tanuló diákok nagy többsége (86 százalék) önállóan költözött Magyarországra. 2010-ben mintegy 400 szerb állampolgár tanult magyarországi középiskolában, további 1000 fő pedig felsőoktatási intézményben. Az Identitás Kisebbségkutató Műhely által végzett kutatás kimutatta, hogy a Magyarországon tanuló egyetemisták és főiskolások sokkal nagyobb (több, mint hatszoros) arányban tervezik az elvándorlást, mint a Szerbiában tanulók. A Magyarországon tanulók közel 90 százaléka foglalkozik valamilyen szinten a külföldi elvándorlás gondolataival, míg a Szerbiában tanulók esetében ez az arány 70 százalék körüli. Kijelenthető, hogy az oktatási rendszer, egyfajta migrációs csatornaként működik, és sok esetben a végleges elvándorlás „előszobája”. Sok esetben a magasan képzettek elvándorlása kényszer is, mivel nem tudnak munkát szerezni szülővárosukban. A megkérdezett fiatalok mindössze 5 százaléka maradna otthon, ha nem találna munkát, a többiek munkát vállalnának más országban, akár más szakmában is elhelyezkedve.

A legfrissebb adatok szerint egyre növekszik a nyugdíjas korú („E” és „F” fázis) migránsok száma is. Ez a társadalmi jelenség viszonylag friss jelenség Vajdaságban, azonban a magyarországi időskorú migráció jellemzőit és tendenciáit részletesen bemutatja Dr. Illés

Sándor, a projekt keretében készült tanulmányában. A kilencvenes évektől kezdődően a Magyarországra bevándorló népesség körében egyre nagyobb arányt képeznek a 60 év felettiek. A Magyarországra bevándorló EU állampolgárok közül minden második Németországból érkezik. Az idősebb korosztályok esetében ez az arány közelíti a két harmados arányt. Dr. Illés Sándor három jellegzetes csoportba sorolja a vonatkozó szakirodalom alapján az időskorú új magyar állampolgárokat. Emigránsok, akik elveszített magyar állampolgárságuk miatt külföldön dolgoztak és mentek nyugdíjba, majd pedig hazatértek szülőföldjükre. Szomszédos ország magyar közösségeinek idősebb generációi, akik otthoni, vagy magyarországi nyugdíjaztatásuk után Magyarországon telepednek le. Harmadsorban pedig olyanok, akik vagy rendelkeznek magyarországi rokonokkal, vagy valamiért szeretnének az ország állampolgárai lenni.

Dr. Gábrity Molnár Irén is készített két tipológiát a szerbiából Magyarország irányába migráló típusokról státus és migrációs cél szerint:

A. Státus szerint:

1. Letelepült bevándorlók (hosszú távú/ végleges migráció, legtöbben kettős állampolgárok)
2. Áttelepült cirkálók (gyakori hazajárás, kétlaki munkavégzés)
3. Ingázó szezonális munkások, átmeneti munkát vállalók (három hónaptól egy évig)
4. Tanulók, egyetemisták
5. Menekültek, menedékkérők

B. Migráció célja szerint:

1. Gazdasági migráció, munkát keresők
2. Kreatív típusok: vállalkozás, ingatlanközvetítés, kereskedelem (viszonylag hosszú távú, de sok esetben visszatérési migráció)
3. Szakmai tudást és karriert építők (agyelszívás)
4. Családegyesítők (házasodás, idősek eltartása)
5. Állampolgárságot igénylők
6. Rekreatíót keresők, turisták

Mindkét kutató tanulmányában felhívja egy új migrációs jelenségre a figyelmet, amelyet cirkulációnak neveznek. A kutatók szerint az egyirányú áttelepülés helyett, ma már inkább jellemző a két vagy többirányú nemzetközi migrálás. Definiálva a jelenséget: a cirkuláció olyan különterű és különidejű, legalább három összekapcsolódó áramláselemből álló térbeli mobilitási rendszer, melyben az egyének többes, visszatérő mozgásai zajlanak. Dr. Illés Sándor szerint a Magyarországra bevándorlók több mint 15 százaléka cirkuláló migránsnak tekinthető. A többszöri bevándorlók között főleg nőtlen/hajadon munkavállalókat találunk. Illés egyik konklúziója szerint a cirkulálás feloldja a szülőföldön maradás és az anyanemzet államában történő munkavégzés és tanulás dilemmáját. A vajdaságból érkezők 2008-ig gyakran fordultak újabb és újabb bevándorló vízumért, ahelyett, hogy az állampolgárságért folyamodtak volna.

A fentebb leírt tipológiák segítik a migráns népesség mitovációinak mélyebb megértését, ezzel pedig hozzásegítenek a felkutatásuk okozta nehézségek leküzdésében. A migráns népesség követése és kutatása nehéz szakmai kihívást jelent a társadalomtudomány számára. A kibocsátó közeg szempontjából sokszor csak reziduális módszerekkel kutatható a migrációs veszteség, és erre is csak időközönként van lehetőség, például népszámláláskor. Azt a veszteséget tekintjük migrációs veszteségnek, amely nem magyarázható a többi népmozgalmi jelenséggel (születés, halálozás, asszimiláció). A befogadó közeg, ország szempontjából a legális státussal rendelkező migránsok a statisztikailag „láthatóak”. Fontosak a bevándorlókra kiterjedő tudományos kutatások, mivel egyedül így tudhatunk meg részletesebb, mélyebb információkat a migrációs folyamatokról. A Magyarországra vándorlók esetében kiemelten fontos, hogy sokszor csak „ugródeszkaként” tekintenek rá az elvándorlók, és amint lehetőségük adódik rá, vándorolnak tovább nyugatabbra. Magyarország sajátos helyzetben van, mivel a bevándorlók jelentős része magyar nemzetiségű, ami egy kényelmes helyzetet is teremt számára, mivel nem igényel túl nagy (talán egyáltalán semekkora) energiát az integrálásuk a társadalomba. Ráadásul Magyarországnak érdeke is volt valamilyen szinten a határon túli magyar közösségből érkezők áttelepülése, mivel demográfiai reprodukciós bázisként tekintett rá. Az elmúlt évek tendenciái viszont az mutatják, hogy Magyarország egyre inkább veszít migrációs célország prioritásából. A legújabb statisztikák szerint Magyarország is egyre inkább kibocsátó országgá válik.

A különböző migrációs hullámok célországai mindig azok voltak, ahová befogadták őket. A titói Jugoszláviából ideiglenesen munkát vállalók legtöbben Németországba, Ausztriába, Franciaországba, Svédországba, Svájcba vándoroltak. A kilencvenes években fentebb említettek és Magyarország mellett célországgként megjelentek a tengeren túli országok, földrészek: Kanada, Ausztrália, Új-Zéland.

A jelenkori migráció mértékéről sajnos pontos adataink nincsenek, azonban bizonyos jelek szerint mintha fokozódna a gazdasági motivációjú migránsok száma. Egyre többen vállalják fel a cirkuláló migráció adta lehetőségeket gazdasági kényszerből. Az elvándorlás mint társadalmi jelenség a térség társadalmi szerkezetére is kihatással van: hiányszakmák jelennek meg. Dr. Illés Sándor tanulmánya szerint a legfrissebb adatok azt mutatják, hogy a Vajdaságból a gyermekkel rendelkező fiatal középkorúak Magyarországra áramlása a jellemző, akik gyökereiket kitepve és hátrahagyva telepednek le véglegesen Magyarországon. Az ilyen drasztikus változás az emberek életében pszichikai következményekkel is jár(hat). Hátrahagyva a szülőföldjét, rokonságát, barátait, ingatlanjaikat eladva próbálnak egy másik társadalomba integrálódni.

Ezért a migrációkutatás egyik fontos kérdése, hogy a vándorlók milyen érzéseket táplálnak hátrahagyott szülőföldjük iránt. Dr. Gábrity Molnár Irén kutatásában egyetlen interjúalany mondta, hogy semmit sem sajnál, amit hátrahagyott és Szerbiához kötötte. Ezzel szemben a legtöbben továbbra is erős kötődésről számoltak be: *„A szüleim, a testvérem miatt, volt miért hazajönni, volt hova hazajönni...a milosevityi szerb politikai rezsimen kívül én mindent sajnáltam itthagyni. A várost is, az embereket is, a Tiszát is...Kanizsa egyébként is egy olyan kisvároska, ahol minden megvan: erdő, park, töltés, szórakozó helyek, nagyvárosi, kisvárosi jelleg, csönd, lármá, minden, ami kell, közel barátok, rokonok, egy kis közösségben, tehát mint egy családban, úgy lehetett itt élni, együtt. És nekem mindezt el kellett hagynom”. „Zenta hiányozna elsősorban. Tehát ha emigrálnánk, akkor Zentát is magammal vinném, valamilyen formában, de én úgy hiszem, ez elsősorban a zentaiaknak egy... nagy teher a vállukon, hogy soha nem tudják kitepni a gyökereiket. Egy-egy településnek vannak ilyen jellegzetességei, ilyen kötődések, amelyek nem nagyon engedik az embert, ezért nem ürült még ki, hála Istennek, Zenta eddig, és reméljük, hogy így is marad.”*

A fenti, kiragadott mondatok bizonyítják, hogy az elvándorlók identitásának központi eleme marad a földrajzi származás, a szülőföld iránt táplált érzelmek. Az erős kötődés a szülőföldhöz illetve az elvándorlás kényszere közötti feszültség következménye, hogy az elvándorlók között magasabb a depressziósok aránya. Ezt csak tetézi az új társadalomba történő beilleszkedés nehézsége.

A legújabb próbálkozások a hálózatkutatások eredményeit igyekeznek felhasználni a kisebbségkutatásban illetve a szórványkutatásban. A kapcsolathálózatok szerepét már vizsgálták a migrációkutatásban: az egyének migrációra vonatkozó döntéshozatalát és később az új társadalomba történő beilleszkedést erősen meghatározzák a kapcsolati hálózatok. Az egyének döntéseit meghatározzák az adott társadalomban uralkodó, vagy csak a referenciacsoport által képviselt vélemények, attitűdök. A migrációs csatornák működtetésében migráns hálózatok jönnek létre, amelyek megtalálhatóak mind a befogadó, mind pedig a kibocsátó társadalomban. Ezek a hálózatok felgyorsíthatják az elvándorlást, öngerjesztővé téve azt, mivel megkönnyítik az adminisztratív nehézségek leküzdését, enyhítik a bizonytalanság érzetét az új társadalomban és információs csatornaként is szolgálnak. Az elmúlt egy évben mintha a fentebb leírt jelenség erősödne, mind Vajdaságban, mind pedig Magyarországon, de részletes kutatás hiányában nem rendelkezünk pontos adatokkal.

A visszatelepülés nem jellemző a migránsokra. Akik meg hozzák az elvándorlás súlyos és nehéz döntését, nem igazán térnek haza. A projekt ideje alatt minden településen egy-két visszatelepülő családot találtak, akik anyagi gondjaik, megélhetési nehézségeik miatt költöztek vissza szülővárosukba. Azonban a kudarc nem feltétlenül jelent hazatérést az elvándorlók körében, hiszen többen számoltak be tönkrement vállalkozásról, mégis újrapróbálkoztak. Sok esetben felégetik a visszavezető utat az elvándorlók azzal, hogy eladják otthoni ingatlanjaikat. Összegzésképpen elmondható, hogy az migráció a határ mindkét felén meghatározó tényezője a társadalmi folyamatoknak. Vajdaságot nagyobb mértékben sújtja az elvándorlás, mint az Alföldi régiót, mivel sok esetben (végleges) országváltással is jár.

A hely szelleme – Kapcsolattartás az elszármazottakkal

A migrációs tendenciák rövid ismertetése után rátérnénk az Információs Pontok tényleges feladatára, nevezetesen az elvándorolt népesség felkutatására, kapcsolatfelvételre és a kapcsolattartásra.

A projektben résztvevő községek népességszáma

	1991	2002	2011
Ada	21 506	18 994	16 991
Óbecse	42 685	40 987	37 351
Temerin	24 939	28 275	28 287
Lajosmizse		11 034	11 140

A projektben résztvevő települések egy-egy intézménye vállalta fel az Információs Pont befogadását: Szirmai Károly Könyvtár – Temerin, Than Fivérek Értelmiségi Kör – Óbecse, Ada Község Önkormányzata – Ada, Városi Könyvtár – Lajosmizse. A szerbiai községek közül a Ada és Óbecse népessége csökkent jelentős mértékben, Temerin pedig erőteljesen növekedett, ami Újvidék közelségével és a szerb menekültek letelepedésével magyarázható.

1. Helyszín

Az Információs Pont helyszínének kiválasztásakor figyelembe kell venni az adott település jellemzőit (méretét, népességét, etnikai összetételét). Szerencsés lenne ha egy már létező, közösség által elfogadott és látogatott intézmény vagy civil szervezet vállalná fel a feladatot. Ez azért jelenthet előnyt, mivel egy teljesen új iroda, egy teljesen új helyszínen nem élvezi azonnal a közösség támogatását és bizalmát. Pár hónapba telik, amíg elterjed a híre a településen. Ha egy már meglévő közösségi teret választunk az Információs Irodának, akkor sokkal gyorsabban terjed el a híre a településen és az amúgy is betérő egyének társadalmi kapcsolata is kanalizálhatóak az elszármazottak felkutatásába. Egy a településen már tevékeny szervezet esetében a bizalom is könnyebben kiépíthető az emberek irányába, mintha önálló

irodaként működne. A bizalom kérdése nagyon fontos a projekt sikeressége szempontjából, mivel az emberek saját magánéletükbe engednek be minket, amikor felkeressük őket, hogy csatlakozzanak a projekthez. Másrészt viszont hátránya is van, mivel nem kap a projekt egy teljesen önálló arculatot, identitást, hanem összekötik az adott intézmény programjaival.

Az Információs Pontok potenciális helyszínei lehetnek művelődési egyesületek, civil ház (amelyen több civil szervezet osztozik), könyvtár, e-Magyarország Pontok, Teleházak, egy erősebb civil szervezet irodája.

A irodák földrajzi helyein túl virtuálisan is meg kell, hogy jelenjenek, kihasználva az internet adta lehetőségeket. Ez nagyon fontos lenne, mivel az elszármazottak sokszor csak virtuálisan látogatnak haza, tájékozódnak a szülővárosuk történéseiről. Ez azt jelenti, hogy a tájékoztató hírportálok, a község hivatalos oldalán, a településen működő civil szervezetek oldalain el kell helyezni a Voice of the Village honlap bannerét, linkjét.

Az Információs Pont működéséhez alapvető irodai felszereltség szükséges: asztal, szék, szekrény, laptop/számítógép, nyomtató, telefon, honlap. Nincs nagy költségigénye a projekt elkezdésének, azonban ha valamelyik irodaeszköz hiányzik, az megnehezíti a munkavégzést.

A projekt ideje alatt a VoV Információs Irodái Óbecsén az egyik helyi közösség irodájában, Temerinben a Tájház épületében, Adán önálló irodában, Lajosmizsén pedig a művelődési házban működtek.

Az Információs Pontok munkatársainak felkészítése

Szinte minden projekt sikere a humánerőforrás minőségén múlik. Ezért kiemelten fontos a projekt megvalósítóinak személyét megfelelően kiválasztani. Az Információs Pontokon dolgozók lesznek a projekt arcai, és amennyiben jól választjuk ki őket, akkor a projekt is sikeres lesz. A projekt szempontjából és az elvégzendő munka jellegéből fakadóan ideálisnak tekinthető az a jelölt, aki kommunikatív, beszéli a környezetnyelve(ke)t, közvetlen, kedves, nyitott, rendelkezik (felhasználói szintű) számítógépes ismeretekkel, önálló munkavégzésre felkészült. Mindenképpen szükséges a kiválasztás során a meghallgatás, ahol helyzetszituációkkal tudjuk ellenőrizni a jelöltek rátermettségét és találékonyságát. Előre el kell dönteni, hogy milyen eljárás szerint választunk a jelöltek közül és hogyan hozunk döntést. A munkaerő kiválasztáshoz el kell készíteni a részletes munkaköri leírást és meg kell határozni a jelölt személyére vonatkozó elvárásokat. El kell készíteni egy jelentkezési lapot, amelyen számunkra fontos információkat kérhetünk a jelentkezőkről. Rákérdezhetünk objektív (végzettség, nyelvi kompetencia, készségek, gyakorlat) és szubjektív (személyi tulajdonságok, motiváció) információkra is. Nem szabad a tárgyhoz nem tartozó kérdéseket feltenni! A jelentkezőket előre meghatározott kritériumok szerint kell értékelni, kizárva a pozitív és negatív diszkrimináció lehetőségét. Még mielőtt azonban a jelölt elfogadná az állást, legyen egyértelmű, hogy mit kell az első pár hétben vagy hónapban elvégeznie.

Az Információs Pontokat működtetők kiválasztása után részletesen ismertetni kell velük a projekt megvalósulásának menetét és céljait, az elvégzendő munkafázisokat, és a rájuk eső feladatok részleteit. A munkaköri leírásnak tartalmaznia kell a munkakör megnevezését, az állás célját, a munka főbb részleteit, a kezdés idejét, a fizetés nagyságát. A leendő Információs Pontokon dolgozóknak a feladata megadott számú aktív kapcsolat létrehozása a településről elszármazottakkal. Aktív kapcsolatnak az elszármazottal az a kapcsolat tekinthető, amely esetében rendelkezünk valamilyen elérhetőséggel (cím, e-mail cím, telefon), amelyen az illetőt el tudjuk érni, illetve a kapcsolatot tudjuk vele tartani. Amennyiben az irodavezetők nem tudnak azonosulni a projekt céljaival, borítékolható a projekt kudarca vagy csak nehézkes véghezvitele.

A projekt kezdeti fázisában a célok és a feladatok részletes ismertetése után kívánatos lenne, ha az Információs Pontokon dolgozók részt vennének egy rövid kérdezőbiztosi képzésen, illetve egy kommunikációs tréningen.

A projekt során a Információs Pontokon dolgozók valójában kérdezőbiztosi munkát végeznek. Vagy személyesen vagy e-mail-es felkeresés útján, adott esetben pedig telefonon vesznek fel kapcsolatot elszármazottakkal, akiktől bizonyos információkat kívánnak begyűjteni. Ezért fontos számukra egy bizonyos szintű kérdezőbiztosi tudás és tapasztalat megszerzése, hogy a projekt során felmerülő szituációkban helyt tudjanak állni. Ezért egy általános, de gyakorlatorientált kérdezőbiztosi képzésen vennének részta következő javasolt tematikával:

1. Társadalomtudományi kutatások jellemzői
2. A társadalomtudományi kutatások módszerei
3. Bizalom kérdése a társadalomtudományi kutatásokban
4. A kérdőíves vizsgálatok
 - Önkéntesség és válaszmegtagadás
 - Mintavétel
 - Kérdezőbiztos szerepe
 - Titkosság és névtelenség
 - Érzékeny információk begyűjtése
 - Kérdezés általános szabályai
 - Adatkezelés a kutatás során
5. Kérdőívfelvétel telefonon
6. Kérdőívfelvétel internet (e-mail, facebook.com) segítségével
7. Kérdezés során előforduló szituációk a gyakorlatban
8. Etikai szempontok a társadalomtudományi kutatásokban

A fentebb leírt tematika csak iránymutató, más felmerülő adott esetben el lehet térni tőle. A képzésnek mindenképp gyakorlatorientáltnak kell lennie, és fel kell, hogy készítse a

leendő kérdezőbiztosokat a különféle együttműködő és elutasító magatartásokra is. A projekt sikere múlik a kérdezőbiztosok felkészültségén és rátermettségén.

A kommunikációs tréning a leendő Információs Pontokon dolgozók számára azért lenne fontos, mivel folyamatosan napi szintű kapcsolatban lennének az elszármazottakkal, az irodába belépőkkel. A projekt „arcaként” hivatalos helyeken és a médiában is tudniuk kell képviselni a projektet. A kérdőívezés során adódhat nehéz, feszültséggel teli helyzet, amelyet a Információs Ponton dolgozóknak meg kell oldaniuk. Amellett, hogy egy általános kommunikációs képzésen vennének részt, mindenképpen gyakorlatorientált kell, hogy legyen a képzési anyaga: bemutatkozás, érvelés, vitázás, nehéz helyzetek megoldása. Ezért a következő tematikát javasoljuk, amelytől adott esetben szintén el lehet térni, más igény felmerülése esetében:

1. A kommunikáció célja és alapelvei
2. A kommunikációs üzenet
3. A verbális és nonverbális kommunikáció
4. Sajátos kommunikációs stílus meghatározása, értékelése
 - Megjénés és benyomáskeltés
 - Nehéz helyzetek kezelése
 - Együttműködési hajlandóság
5. A rögtönzés
6. Passzív és agresszív kommunikáció
7. Érzelmek kezelése kommunikációban
8. A kétszereplős kommunikációs helyzetek
9. Nehéz kommunikációs helyzetek hatékony kezelése

Nonverbális kommunikáció fontossága az információs pontokon dolgozók számára megkérdőjelezhetetlen. Amennyiben a felkeresett egyénektől bizalmas vagy úgynevezett szenzitív adatokat kérdeünk, amelyeket fordított esetben mi nem adnánk meg másoknak, akkor ez tükröződni fog viselkedésünkben, magatartásunkban is. Ennek következménye, hogy az elszármazott nem fogja megadni számunkra a kért információkat, mert olyanra kérjük, amit mi sem tennénk meg a helyében. A nonverbális kommunikáció irányítása nagyon nehéz, de

nem lehetetlen. Ezért konkrét helyzeteket gyakorolva fel tudnak készülni a dolgozók a különböző lehetőségekre.

Fontos a dolgozók felügyelete, ellenőrzése és támogatása. Akkor végzik jól munkájukat, ha elkötelezettek és lelkesek, úgy érzik, hogy megbecsülik őket, tudják mit és hogyan kell elvégezniük, és elismerik a munkájukat.

A dolgozók lelkesedésének fenntartása érdekében olyan találkozót javasolt tartani, amelyeken a dolgozók beszélhetnek saját munkájukról, nehézségeikről, pozitív és negatív tapasztalatokról. Az ilyen találkozót szupervízióknak nevezzük. A VoV projekt ideje alatt több műhelymegbeszélés is volt, amikor beszámolhatott mindenki az általa elvégzett munkáról. Az információs pontokon dolgozók számára havonta történő szupervízió erősítheti a lelkesedésüket, az egymás munkájának megbecsülését, és csapatépítés szempontjából is fontos.

A szupervízió céljai:

- Figyelemmel kísérni és értékelni a munkát és a munkateljesítményt
- Tisztázni a fontossági sorrendet
- Megosztani a munkára vonatkozó információkat
- Lehetőséget biztosítani a munkával kapcsolatos kérdések, gondok megvitatására
- Elismerni és kezelni a meglévő problémákat

A találkozók sikerességét elősegítő tényezők :

- Előzetes felkészülés
- Arra kell összpontosítani, hogyan javítható a helyzet, ne arra, hogy mi a rossz
- Maradjon mindenki nyugodt, türelmes
- Ne engedjük eltéríteni magunkat a fő irányvonalától
- Írjuk le a konkrét javaslatokat, és használjuk kiindulópontként a következő alkalommal

Tapasztalataink szerint nagy igény mutatkozik a dolgozók részéről az ilyen találkozókra és a projekt megvalósulása is lendületet kap. Hasznos, hogy kialakul egy folyamatos kommunikáció, illetve nem érzik a dolgozók egyedül magukat a munka elvégzésében, hanem tudják, hogy van támogatásuk, segítségük. Azért is fontosak az ilyen találkozók, mert a hétköznapiakban a

dolgozók külön településeken dolgoznak és csak email, telefon vagy skype segítségével tudják tartani a kapcsolatot napi szinten, amely csatornák behatárolják a kommunikációt.

2. Időgazdálkodás

Egy projekt megtervezésénél nagy hangsúlyt kap a időbeni megvalósulás. A tevéknél pontosan meg kell határozni a projekt ciklusait, hogy melyik ciklusban mit kell elvégezni. A nagy, több hónapos ciklusok céljainak megvalósulása a mindennapos munkának az eredményességétől függ. Sokat segít, ha előre eltervezzük, hogy egy nap, vagy akár egy hét alatt, mit szeretnénk elvégezni, befejezni. A Voice of the Village projekt esetében lehetett ez megadott számú egyén, szervezet felkeresése, vagy megadott számú aktív kapcsolat létrehozása. Az időgazdálkodásnak alapvető lépései vannak, amelyek megkönnyítik és strukturálják az munkavégzést:

- Törekedni kell a hatékonyabb időkihasználásra
- Tisztázni kell, hogy mit kell csinálni, és más dolgokhoz viszonyítva az mennyire fontos
- A tevékenységek megszervezése
- A tevékenységek megtervezése
- A tevékenységek elvégzése
- A tevékenységek folyamatos megfigyelése, és a tervek felülvizsgálata

Célszerű, ha a dolgozók napi és heti tervet készítenek maguknak, és egy-egy ciklus lezártakor beszámolót készítenek arról, hogy mit sikerült a tervekből, mi igényelt több időt, esetleg mivel nem sikerült elkészülni.

A munka tervezésekor 20 százalékkal több időt kell számolni az elvégzendő munkára, mint amennyit szükségesnek vélünk. Erre azért van szükség, mert csúszhatunk a munkával rajtunk kívülálló dolgok miatt is, vagy mert tapasztalatlanok vagyunk.

A napi, heti munkatervet a dolgozók elsősorban önmaguknak készítik, azonban az őket ellenőrzőknek is hasznosak, amennyiben hozzáférhetőek számukra. Az munkavégzés ellenőrzése során láthatjuk a megvalósulás ütemét, az esetleges elmaradásokat. A jó időgazdálkodás nagyban hozzájárul a projekt megvalósulásának sikeréhez. A dolgozók ellenőrzése és felügyelete viszont attól függ, hogy mekkora autonómiát élveznek a munkájukban. Ennek tisztázása szerencsés ha a projekt elején megtörténik.

3. Szervezetten belüli kommunikáció

Egy olyan projekt, amelyben többen dolgoznak, ráadásul egymástól messze, más-más városban, akkor lehet sikeres, ha hatékonyan működik a hierarchiában a horizontális és a vertikális kommunikáció is. A jó kommunikáció feltétele, hogy tisztázzuk:

- Mi a kommunikáció célja;
- Mit akarunk elvégeztetni a kommunikáció eredményeként;
- Kihez kell eljutnia az információnak;
- Szerintünk milyen információra van szüksége a másiknak ahhoz, hogy a kommunikációs betölts célját;
- Milyen információra tart igényt a másik fél;
- Mi az adott kommunikáció leghatékonyabb eszköze;

A VoV projekt ideje alatt olyan emberek között kellett kiépíteni a kommunikációt, akik előtte nem ismerték egymást, és a projekt ideje alatt is csak ritkán találkoztak személyesen. Ilyen esetben célszerű egy dolgozót megbízni a folyamatos kommunikáció megszerezésével. A kommunikáció formáját és csatornáját erősen meghatározza annak célja. A kommunikáció célja lehet:

- Tájékoztatás: elmondani, hogy mi történt, vagy mi fog történni, vagy megmagyarázni egy problémát. Semmilyen cselekvést nem várunk a közlés eredményeképp;

- Érdeklődés: információt kapni másoktól;

- Rábeszélés: Befolyásolni mások gondolkodását. A közlés is általában összekapcsolódik egy elvárt cselekvéssel vagy döntéssel;

- Cselekedtetés: Megkérni vagy utasítani másokat valaminek elvégzésére. A kommunikációnak elegendő információt kell tartalmaznia ahhoz, hogy a többiek pontosan tudják kérésről van-e szó vagy utasításról;

- Háttér-információ nyújtása vita céljából: segíteni az embereknek, hogy teljes mértékben részt vehessenek egy téma megvitatásában;

- Háttér-információ nyújtása döntéshozás céljából: segíteni, hogy döntésre jussanak;
- Megerősítés: megerősíteni valamit, amit már megvitattunk, vagy amiben megegyeztünk;

- Rögzítés: az utókor számára rögzíteni, hogy mi történt és miért;

Az előbb említett távolságból adódóan kiemelt fontosságot kapnak az írásbeli kommunikációs formák. A formális kommunikáció formája az írásbeli munkahelyi beszámolók, az informálisé pedig az e-mail vagy pedig csetelés (skype, facebook, gmail stb.). A kommunikáció könnyítésének szempontjából előre meghatározhatjuk az írásbeli beszámolók szerkezetét:

- Beszámoló: Röviden ismertetni, hogy miről szól a beszámoló, ki és miért írta, milyen kérdéseket tárgyal.

- Háttér: Mi vezet a problémához vagy helyzethez.

- A jelenlegi helyzet: Tények és vélemények jól elkülönítve.

- A jövőbeni hatások: Ismét a tények és a vélemények jól elkülönítve. Ezek lehetnek dolgozókat, helyiséget, időt vagy más tevékenységet érintő hatások.

- Összefoglalás: A főbb pontok címszerű megismétlése.

- Javaslatok: Csak akkor kell tartalmaznia, ha a beszámoló készítőjének joga van hozzá. Fel kell sorolni minden egyes javaslat előnyét és hátrányát, valamint a javasolt intézkedéseket.

A fenti javaslatokat betartva is akadózhat a kommunikáció a dolgozók között. A projekt kezdetén megegyezésre kell jutni abban, hogy milyen kommunikációs csatornákat használnak, milyen e-mail címeken érhetőek el az emberek, sürgős esetben milyen telefonszámon. A határidőket betartva, a beszámolókat elkészítve szinte biztos, hogy olajozottan fog haladni a projekt a megvalósulás útján.

4. Kérdőív, adatlapmegszerkesztése, kitöltése

A Voice of the Village projekt elsődleges célja egy adatbázis létrehozása, amely a településről elszármazottak neveit, elérhetőségeit és egyéb információt is tartalmaz. Az információkat a online kérdőív segítségével, vagy pedig az Információs Pontok munkatársai valamilyen más kommunikációs csatornát használva gyűjthetik be. A kérdőív tartalmának összeállításakor fontos, hogy a leendő kérdezőbiztosok vagy jelen legyenek, vagy pedig értsék, hogy melyik kérdés miért fontos és miért került bele a kérdőívbe. A kérdőív összeállításánál (mivel részben önkilötlős kérdőív) törekedni kell a tömörségre, mivel a hosszú kérdőív nagyban növeli a válaszmegtagadások arányát. Az adatfelvétel során a következő kérdésekre kellett válaszolni az egyéneknek:

- Név
- Jelenlegi lakhely (kontinens, ország, település)
- Születési év
- Megelőző lakhely (ország, település)
- E-mail cím
- Postacím
- Hobbi, időtöltés
- Születési név
- Születési dátum
- Lakhely
- Végzettség
- Szakképzettség
- Elvándorlás időpontja
- Elvándorlás oka
- Jelenlegi foglalkozása
- Elvándorlási társak
- Otthonmaradt családtagok
- Kapcsolattartás eszköze
- Telefon
- Státusz külföldön
- Információ
- Javaslat
- Kérdés

Látható, hogy az elérhetőségen kívül elég sok más információra is rákérdezett a kérdőív. Azért tartottuk fontosnak rákérdezni például a hobbiira és az időtöltésre (ami látszólag irreleváns a projekt szempontjából), hogy a kapcsolattartáskor az adott téma „otthoni” híreire, eseményeire felhívhassuk a figyelmét az elszármazottnak.

Ezenkívül a kérdőív tartalmazott az elvándorlás idejére, okára vonatkozó kérdéseket is, ami azért volt fontos, mert szeretnénk volna felderíteni a migrációs motivációk hátterét és körülményeit. Nem szenteltünk túl sok kérdést a témának, mivel tapasztalataink azt mutatták, hogy a válaszadók egy jelentős része tolakodónak, magánszférájuk megsértésének tartotta ennek a témának a feszegetését. És nem mellékesen sokan emiatt nem válaszoltak a többi kérdésre sem. A projekt kezdeti időszakában nagy arányú válaszmegtagadást tapasztaltunk, mivel az elszármazottak felkeresésekor a projekt ismertetése után felkértük őket, hogy vegyenek részt a kutatásban és válaszoljanak kérdéseinkre, vagy pedig töltsenek ki egy kérdőívet. A válaszmegtagadás az általános bizalmatlanság következménye volt. A projekt ideje alatt módosult az adatlap, pontosabban három szintre bontottuk. Az első szintű adatlap mindösszesen három kérdést tartalmazott, amely tartalmazta: az elszármazott nevét, tartózkodási helyét, illetve e-mail címét. Ennek az adatlapnak a kitöltésével már aktív kapcsolat jött létre az elszármazottal, mivel rendelkezünk egy e-mail címmel, amelyen el tudtuk érni és tájékoztatni tudtuk a szülővárosa történeteiről. A második szintű adatlap részletesebb demográfiai és személyes adatokat tartalmazott, amelyekkel közelebb kerültünk az elszármazott érdeklődési köréhez. Ez azért volt fontos számunkra, mert akár egyéni érdeklődésének megfelelő eseményekre hívhattunk fel a figyelmét az illetőnek. A harmadik szintű adatlap kitöltését csak azoktól kértük, akik hajlandóak voltak részt venni egy kutatásban, amely a migráns népesség rokoni kapcsolatait, a kapcsolattartás módját és a migráció körülményeit vizsgálta. Fontos információ volt, hogy a kutatásban a harmadik szintű adatlap elemzése névtelenül történt. A társadalomtudományi kutatásokban a tömeges jelenségek statisztikai elemzésénél soha sem mérvadó, vagy fontos, hogy ki válaszolt a konkrét kérdésre. Az elszármazottak viszont bizalmatlanul kezelték, ha első megkeresésre, rögtön a kérdőív kitöltésére buzdítottuk őket.

Ha a kérdezőbiztosok nem értik, hogy melyik kérdést miért tartalmazza a kérdőív, akkor a válaszadót sem fogják tudni meggyőzni annak fontosságáról. A Voice of the Village projekt során a kérdőíveket a dolgozóknak kellett egy adatbázisba rögzíteniük és véglegesíteniük. A kérdőív szerkesztésének szabályait betartva is létrejöhet olyan szituáció, amikor a válaszadó hosszúnak, feleslegesnek, egyes esetben pedig tolakodónak ítéli a kérdőívet. Ez általános tapasztalata volt az Információs Pontokon dolgozóknak, ezért kiemelten fontos a kérdések indoklása feléjük.

5. Etikai szempontok a Voice of the Village projekt során

A VoV projekt célja adott számú aktív kapcsolat létrehozása a településről elszármazottakkal. Ennek eszköze egy kérdőív kitöltése, amely tartalmazza az elszármazott valamilyen elérhetőségét és egyéb információkat (fentebb már ismertettük a többi kérdés tartalmát). A projekt során a kérdésekre adott válaszokat összegeztük és statisztikailag elemeztük. A társadalomtudományokban felmerülő kérdés, hogy etikus-e az egyéneket tudtukon kívül kutatni. Amikor felkeressük az elszármazottakat, akkor mi tolakszunk be az ő életükbe, mi kérdezünk tőlük olyan kérdéseket, amire a válaszokat talán a környezete sem ismeri. Azt is figyelembe kell venni, hogy a felkeresett egyén időt és energiát kell, hogy fordítson a kérdőív kitöltésére. Mindezért felelősséggel tartozunk az egyén felé, hogy betartjuk a közvéleménykutatás etikai szabályait (kódexét). Vannak bizonyos normák, amelyek betartása kötelező a kutatók számára. A kutatásban való részvétel mindig önkéntes kell, hogy legyen. A résztvevők védelme is egy alapszabály a társadalomtudományokban, aminek két eszköze is van. Az egyik a titkosság, ami azt jelenti, hogy a válaszadó beazonosítható, a kutató azonban gyakorlatilag megígéri, hogy ezt nem teszi. A másik a névtelenség, ami azt jelenti, hogy a válaszadó sokszor beazonosíthatatlan nemcsak az olvasó, hanem a kutató számára is. Etikátlan a névtelenség kifejezést használni olyan kutatásban, ahol csak titkosságot értünk alatta. Egy másik etikai norma a résztvevők megtévesztésének a tilalma. A kutató ettől a normától csak nagyon indokolt esetben térhet el, például ha a résztvevők borítékolhatóan máshogy fognak viselkedni annak tudatában, hogy megfigyelik őket. Megpróbálják jobb színben feltüntetni önmagukat, elkezdenek egy szerepet játszani.

A VoV projekt során gyűjtött tapasztalat azt bizonyította, hogy az egyének egy része nem szívesen vesz részt kutatásban, de a projekt céljával viszont tud azonosulni. Úgy hidaltuk át ezt a problémát, amint fentebb már részleteztük, hogy a kutatásban való részvételt nem tettük az aktív kapcsolat feltételévé. Tehát vannak olyan aktív kapcsolatok (megadták valamilyen elérhetőségüket), akik nem vettek részt a kutatásban, mert nem szívesen beszéltek elvándorlásuk feltételeiről.

6. Bizalom

A fentebb kifejtett etikai kérdéshez szorosan kapcsolódik a bizalom kérdése is. A bizalom a válaszadó felől kell, hogy megnyilvánuljon a kérdező, a kutató és egyáltalában a projekt irányába. Azért válaszol a kérdéseinkre, mert bízik benne, hogy nem vezetjük félre, mert bízik benne, hogy nem adjuk ki az adatait másoknak. Vannak azonban olyan érzékeny adatok, amiket az egyén nem szívesen oszt meg valamilyen oknál fogva másokkal. Tapasztalataink szerint a névtelenség sokkal nagyobb válaszadási hajlandósággal jár együtt, mint a titkosság. Ha valakinek nem önszántából kellett elhagynia szülőföldjét, hanem valamilyen kényszer hatására, akkor ennek körülményeire nem biztos, hogy szívesen emlékszik vissza, nem szívesen idézi fel. Másrészt Vajdaságban volt időszak, amikor összeírták az üresen álló házakat, amelyekből kiköltöztek és elvándoroltak az emberek, azzal a céllal, hogy szerb menekülteket költöztessenek be helyettük. A háborúk után rendre elterjedtek ilyen történetek az emberek között, amelyek szintén nem segítik sem a bizalmat, sem a válaszadást.

Másik bizalmatlanságot szülő jelenség, az elterjedt marketingstratégia, hogy a cégek tudományos közvéleménykutatásnak álcáznak valamilyen erőszakos reklámfogást a (ami szintén etikátlan), aminek a hatására, az emberek rendre utasítják el a telefonos felkéréseket, megkereséseket. Az emberek érzékeny adatnak tekintik az elérhetőségeiket, a munkahelyüket és iskolai végzettségüket is, amit nem szívesen adnak meg egy kérdezőbiztosnak. Több olyan társadalomtudományi kutatás volt Szerbiában (főleg politikai témában), ahol a reprezentativitás erősen torzult a nagy válaszmegtagadás miatt. Azonban a VoV projekt során a lajosmizsei elszármazottak esetében is hasonló mértékűválaszmegtagadást regisztráltunk, mint Vajdaságban. A bizalmatlanság egyértelműen a kedvezőtlen társadalmi környezetnek és a közvéleménykutatások iránti negatív attitűdnek köszönhető. Ezért olyan intézkedéseket kell foganatosítani az adatgyűjtés során, ami növeli a bizalmat az elszármazottakban. Növelheti a bizalmat egyrészt az Információs Ponton dolgozó személye. Ha egy olyan egyén választunk a meghallgatások során, aki a közösség tevékeny tagja, akiben már előző ismertség alapján megbízhatnak az emberek, akkor ez a bizalom átruházódik a projektre is. Növelhető a bizalom úgy

is, ha a kérdezőbiztos megadja a saját, de adott esetben a projektvezető elérhetőségét is, hogy ha akarják, ellenőrizték le a őt és a projektet magát is. Megbízólevéllel is növelhető a bizalom, amellyel a projektvezető a kérdezőbiztost bízza meg az elvégzendő munkával, és tartalmazza a projekt rövid leírását és a projektvezető elérhetőségét is. Növelheti a bizalmat az is, ha találunk híres elszármazottakat és ők „zászlóshajóként” biztosítják, hogy a többi elszármazott is kitölti a kérdőívet. Előzetes egyeztetés alapján lehet egy kisfilmet is közzé tenni a híres elszármazotról a projekt honlapján. Híres elszármazott lehet sportoló, közszereplő, politikus, egyetemi tanár. A leginkább bizalomnövelő tényező pedig az állandóság. Az, hogy a projekt folytatódik és nem tűnik el a közösség életből pár hónapon belül.

7. Konfliktusok és azok kezelése

A határidős projektek során szinte elkerülhetetlen, hogy valamilyen konfliktus vagy feszültség ki ne alakuljon a dolgozók között. A konfliktusoknak több forrása lehet, amelyek közül csak az egyik a határidő szorítása. A konfliktusok a projekten dolgozók különbözőségéből is adódhatnak. Más érték- és normarendszer szerint élik életüket, állítják fel a prioritásokat, akár a munka világán belül is. Az embereknek fel kell ismerniük, hogy mivel csoportban dolgoznak, néha olyan dolgokat is el kell végezniük, amelyeket nem akarnak, és olyan döntések szerint kel cselekedniük, amelyekkel nem teljesen értenek egyet. Ha drasztikus különbség van a dolgozó meggyőződése és a elvégzendő munka megítélése között, akkor akár a projektből is ki kell lépnie. Konfliktusok akkor merülnek fel, ha a különbségeket nem lehet kielégítő módon kezelni. A konfliktusok akkor alakulnak ki, ha:

- Az emberek nem hajlandóak elfogadni a jónak vagy fontosnak tartott dolgokkal kapcsolatban a különböző értékek, elsőbségi sorrendek vagy nézetek érvényességét.
- Az egyénnek vagy az egész csoportnak különböző cselekvés-, viselkedés- vagy teljesítményelvárásai vannak , és nem tudnak megállapodni egy közös elvárási szintben
- Valami (pénz, figyelem, munkateher, felelősség) hiányzik, vagy igazságtalanul osztották el, illetve oszlik meg.

- A dolgozók úgy érzik, hogy egy egyénnek vagy egy csoportnak nyernie kell, akaratának érvényesülnie kell.
- A dolgozók elutasítják a változást.
- Nincsenek vagy nem egyértelműek az eljárások a különbségek megvitatására vagy feloldására.

A konfliktusok megelőzésének hatékony módja a projektben dolgozók közötti megfelelő kommunikáció. Ezenkívül a projekt stresszesebb időszakában sokat segít a nyugodt munkakörülmények megteremtésében a szupervízió. A konfliktuskezelésnek több formája lehetséges. A konfliktus jellegétől és mélységétől függően választhatunk konfliktuskezelési eljárást:

- Facilitás: Segítség a dolgozóknak, hogy meghallgassák és tiszteljék egymást, valamint, hogy kommunikáljanak egymással. Inkább megelőzi, mint kezeli a konfliktust
- Békéltetés: A konfliktuskezelés felé tartó munkafolyamat.
- Mediáció: Békéltetés közvetítő segítségével.
- Advokálás: Beavatkozni vagy tárgyalni az egyik fél nevében. Az advokáló az egyik fél érdekeit, álláspontját képviseli.
- Tárgyalás: A felek szükségleteinek, igényeinek és érdekeinek megvitatás, és megálapodás, hogy mindezek közül mi szerepeljen a megoldásban.
- Döntőbíráskodás: Jogi vagy jogi jellegű folyamat, ahol a felek előzőleg megegyeznek, hogy a döntőbíró döntését elfogadják.

A projekt során szinte biztos, hogy keletkeznek nézeteltérések, konfliktusok, azonban ezek a fentebb ismertetett szabályok betartásával elkerülhetőek, vagy kezelhetőek. Mindenki számára és a projekt megvalósulása szempontjából is kívánatos, hogy a konfliktusokat „belül” kezeljük, belső megoldást találjunk és ne kerüljön semmi pereskedés útjára. A bírósági eljárás elhúzódhat és a projekt megvalósulását is veszélyezteti.

8. Adatgyűjtés

Az VoV projektben Információs Pontokon dolgozók feladata az volt, hogy 250 aktív kapcsolatot hozzanak létre a településről elszármazottakkal. Az elszármazottak etnikai összetételénél kikötés volt, hogy lehetőség szerint tükrözze településük etnikai összetételét. A vajdasági települések esetében ez azt jelentette, hogy 150 magyar és 100 szerb nemzetiségű elszármazottat kellett felkutatniuk. A magyarországi település esetében is kritérium volt, hogy a népességösszetételt tükrözze az elszármazottak halmaza azonban Lajozsmizse esetében a népesség 99 százaléka magyar egy százalék pedig megoszlik több nemzetiség között, főleg németek és romák között. Az etnikai kvóta nehezebbé teszi az elszármazottak felkutatását, mivel ez a saját nemzetiség úgynevezett érzékeny adatnak számít, és kérdőívben sem indítanak ilyen kérdéssel. Ezért javasolt Vajdaságban inkább a kitöltés nyelve szerint meghatározni az etnikai kvótát (ami nem ekvivalens az nemzetiséggel).

Az adatgyűjtés megkezdése előtt célszerű egy tervet készíteni, nagy vonalakban felvázolni, hogy kiket fog a dolgozó elsőként felkeresni, mennyi kapcsolatra számít a különböző csatornákon felkeresett elszármazottakkal külön-külön.

Érdekes, hogy a különböző településeken dolgozók teljesen más módszerekkel kezdték el felkutatni a településről elszármazottakat. Ez annak volt köszönhető, hogy az Információs Pontok dolgozói viszonylag nagy szabadságot élveztek munkájuk végzése során. A határidők és az elvégzendő munka volt szinte egyedül a meghatározott számukra.

Első, eléggé kézenfekvő és energiatakarékos megközelítési mód, hogy a dolgozó saját rokoni, baráti kapcsolatain belül keres olyanokat, akik már nem a településen élnek. Ennek a módszernek előnye, hogy nem idegeneket, hanem ismerősöket kell felkeresni és felkérni, hogy vegyenek részt a kezdeményezésben. A hátránya, hogy viszonylag kis számú elszármazottat tudunk így felkeresni.

Második lehetőség, ha az embernek olyan munkája van, ahol sok emberrel kerül érintkezésbe és beszélgetést is kezdeményez velük. Ennek a módszernek az előnye, hogy nem

teljesen idegen embereket szólítunk meg és viszonylag sok emberhez eljuthatunk az „ismerős ismerőse” révén.

Harmadik lehetőség a felderítésre, ha azokat írjuk össze, akik a település híres elszármazottai, akik öregbítik a település jó hírét: sportolók, színészek, írók, költő, politikus, közszereplő, „celeb”, stb. A módszer előnye, hogy könnyen felkutathatóak a híres elszármazottak, illetve, könnyen bővíthető a hírességek névsora (nagyon hírestől kezdve a kevésbé ismert, de figyelemre méltó eredményt elért egyének felé). További előny, hogy talán örülnek szülővárosuk/falujuk érdeklődésének, illetve, hogy „húzónevekké” is válhatnak a projektben.

Látható, hogy több irányból is elkezdhető az adatgyűjtés. Az alábbiakban részletesebben ismertetjük az egyes módszerek adta lehetőségeket, előnyöket, esetleg nehézségeket.

a. Ismerősök, rokonság

Az elmúlt évtizedek migrációi nagyon sok családot érintettek. Szinte minden családnak vannak más városban, országban, esetleg kontinensen élő rokonai. Ezeket a rokoni kapcsolatokat az internet adta lehetőségeknek köszönhetően könnyen tudják ápolni az emberek. A régebbi évenkénti rokoni találkozók, nagy összejövetelek továbbra is megtartja a család, azonban emellé csatlakozik a napi, heti sűrűségű internetes levelezés, chetelés, telefonhívás. Amennyiben a projektben dolgozó egyénnek vannak a településről elszármazott rokonai és/vagy barátai, célszerű velük kezdeni az adatgyűjtést. Felmerül a kérdés, hogy adatgyűjtő szeretné-e, illetve köteles-e a saját magánéletéből fakadó társas kapcsolatokat a projektbe kanalizálni. Kötelesnek semmiképpen sem köteles, azonban a munkára jelentkezésekor tájékoztatni kell, arról, hogy szükség lehet erre az „áldozatra” is. És amennyiben ez számukra nem elfogadható, akkor ne vállalják a munkát. Tapasztalataink szerint a rokonok és barátok a személyes ismertségnek köszönhetően vállalták a projektben a részvételt, azonban sokan nehezményezték a túl részletes kérdőívet. Talán célszerűbb a kapcsolatfelvétel után egy személyes találkozón ismertetni a projekt lényegét, nem pedig e-mailben, vagy pedig chetelés

közben, hiszen a személyes kapcsolat, igaz, hogy körülményesebb és több időt, energiát vesz igénybe, de nagyban növeli a válaszadás valószínűségét.

Mindenképpen előnye a fenti módszernek, hogy könnyen, kutakodás nélkül elérhetjük az elszármazottakat, azonban hátránya, hogy kellemetlen helyzetet, sértődést idézhetünk elő válaszmegtagadás esetén, ami kihathat a kapcsolatra. További hátrány, hogy viszonylag kevés számú elszármazottat tudunk így elérni, de kezdetnek, mindenképp jó.

Előnye a módszernek, hogy továbbvihető az úgynevezett hólabda módszerrel. Az adatfelvétel után az elszármazottat megkérjük, hogy mondjon még elszármazottakat, ha tud. Mivel személyes kapcsolat révén kerestük őt fel, az ajánlásokkal továbbvihető az „ismerős” szál, növelve a bizalmat.

b. Híres emberek

Minden településnek vannak híres elszármazottai, akikre büszkék az „otthonmaradók”. Sok híres elszármazottat a karrierje kényszerít vándorlásra, mivel a tehetsége úgymond „kinövi” a szülővárosát. Az is lehetséges, hogy ezek az elszármazottak csak ideiglenesen élnek más városban, országban, amíg aktív karrierjük ezt megkívánja. Ilyenek tipikusan a sportolók, akiknél egy átigazolás további migrációval jár. Különböző területeket kell megvizsgálni, ahol találhatunk híres elszármazottat:

- Sport: Fel kell kutatni, hogy a településen melyik sportnak mekkora múltja van és milyen eredményeket értek el klubszinten vagy pedig egyénileg a sportolók. Amennyiben nem követjük a sportéletet, célszerű felkeresni a klubok edzőit, vezetőit vagy az önkormányzat sportért felelős illetékesét. Sokszor az átlagos sportkarrier egyik tipikus folytatása, ha valaki edzőként folytatja pályafutását és ér el sikereket.
- Kultúra: A kultúra rendkívül szerteágazó, és szinte biztosan találunk valakit, aki a településről elszármazott és eredményeket ért el a kultúrához tartozó hivatásában. Ide tartoznak a színészek, irodalmárok, költők, írók, újságírók, tanárok, egyetemi tanárok, kutatók, akadémikusok, festők, szobrászok, táncművészettel foglalkozók,

zenészek, énekesek. Amennyiben nem vagyunk jártasak az adott település kulturális életében, segítséget kérhetünk a művelődési életet szervezőitől (civil szervezetek, művelődési egyesületek vezetőitől, önkormányzattól).

- Közzszereplők: Lehetnek olyan elszármazottak is, akik a közzszereplést vállanak, és ennek köszönhetően közismertek. Szinte minden szakmából találhatunk ilyen embereket: politikusok, műsorvezetők, szakmájukból adódóan közzszereplést vállalók. A módszer fentebb már említett előnye, hogy könnyen felderíthetjük hollétüket a híres elszármazottaknak. Elfoglaltságuk miatt azonban lehet, hogy több szervezést igényel, amíg találkozt tudunk megbeszélgni velük. Az előnye annak, ha híres elszármazottakat keresünk fel, hogy népszerűsíthetik és elfogadottá, bizalmatérdemlővé tehetik a projektet. Ez pedig nagyban növelheti a későbbi válaszadási hajlandóságot, felgyorsítva így az adatgyűjtést. Amennyiben valamilyen reklámot készítünk, vagy kampányt indítunk amelyben a projektet népszerűsítjük, felkérhetünk valakit a híres elszármazottak közül, hogy szerepeljen a kampányban.

A híres emberek felkutatásában nemcsak a tudásunkra, hanem sokszor nyomtatott kiadványokra is támaszkodhatunk. Vajdaságra vonatkozólag ilyen kiadvány a „Vajdasági magyar ki kicsoda 2010”, Magyarország esetében pedig a „Who is who” kiadvány. Ezekben a kiadványokban elég sokmindent megtudhatunk az egyénekről, sokszor a címüket, telefonszámukat és e-mail címüket is megtudhatjuk az elszármazottaknak. Tehát szinte aktív kapcsolatot tudunk kialakítani a projektben követett definíció szerint, azonban ez nem lenne etikus, ezért mindenkit, akivel aktív kapcsolatot alakítottunk ki, személyesen fel kell kérni projektben történő részvételre.

A híres elszármazottak köre bővítehető, mivel a híresség fogalma relatív, ezért kezdődhet a közismert sztároktól és haladhat a kevésbé ismert elszármazottak felé. Ráadásul őket is megkérhetjük, hogy ha ismernek elszármazottakat, ajánljanak még neveket. A híres emberek felkutatása megoldható tájékozódással is, de lehetséges, hogy könyvtárban kell kutakodnunk, hogy elszármazottakat találjunk.

c. Szervezetek

Az első fejezetben már ismertettük a különböző migrációs hullámokat és azok célországait. A szülőhazától messze kerülve is az emberekben magamarad az igényük és a vágyuk a közösségi életre, az identitásuk megtartására. Ennek megszervezése akkor lehetséges, ha nagyobb létszámú közösség él egy városban vagy annak környékén. Sok olyan közösség van, amelyek évtizedek óta tevékenykednek szülőhazától messze, diaszpórában. Ez a közösségi élet általában egy civil szervezet köré épül, amely felvállalja a kulturális élet megszervezését. Ezek a szervezetek sok esetben hetente vagy havonta megjelenő újságot jelentetnek meg. Felkutatásában internetes keresők lehetnek a segítségünkre, illetve a magyar nemzetiségűek esetében a Nemzeti Regiszter. A szerb nemzetiségű elszármazottak felkutatásában szintén hasonló módszerekhez tudunk nyúlni: külföldi hagyományápoló csoportok felkutatása. Általában a diaszpórák közösséget nyilvántartó minisztériumok honlapján is megtalálhatóak az elszármazottakat tömörítő szervezetek névsora, listája. Ezek formális keretek között működő szervezetek, amelyek sok esetben jogi személyiségek. Azonban újabban a nemformális csoportként is szerveződnek ezek a csoportok, mégpedig a www.facebook.com közösségi oldalon. Ezek a csoportok sokszor egymást segítő, közösségi információs szükségleteket kielégítő funkcióval bírnak, nem pedig a hagyományos értelemben vett identitásmegőrző, kulturális szervezetek funkcióival. Ezek felkeresése nem igényel túl nagy energiát, azonban eléggé szerencsefüggő a sikeressége, mivel nemzetiségi alapon szerveződnek, nem pedig származási települések szerint.

Honlapok magyar diaszpóra szervezetek felkeresésére:

www.nemzetiregiszter.hu – A honlap célja, hogy egységesen szóljon valamennyi magyarhoz, éljen bárhol is a világon. Hírportálként is működik, ezenkívül lehetőséget nyújt a diaszpórában élő magyar közösségek bemutatkozására. A Nemzeti Regiszter rendelkezik facebook profillal is.

www.szorvany.hu – A magyar diaszpóra szervezeteiről találunk részletes információkat (elérhetőségeket is) térképen megjelenítve. A honlapon találhatóak hírek, diaszpóra uticélok, tanulmányok a diaszpóráról.

Honlapok szerb diaszpóraszervezetek felkutatására:

www.srpskadijaspora.info – Szerb diaszpórának szánt honlap, hírportál, amelyen országonként jeleníthetjük meg a diaszpóra híreit.

www.dijaspora.wordpress.com – Glas dijaspore – A diaszpóra hangja. Hírportál, amely egyik célkitűzése a diaszpóra szervezetek címjegyzékének összegyűjtése.

www.srpskadijaspora.net – Internetes televízió a szerb diaszpórának híreivel.

d. Rendezvények

A Voice of the Village projekt keretén belül egy vándorkiállítás került megszervezésre, amely a projektben résztvevő települések híres hajdani és jelenlegi elszármazottait mutatta be. A vándorkiállítás minden településen valamilyen jeles eseményhez kapcsolódott, amikor esetleg az elszármazottak is hazalátogatnak. Temerinben például Illés-napon (július 20.) nyílt meg a vándorkiállítás, amikor a Temerinből elszármazottak éves találkozóját is tartják. A többi településen is városnapra időzítették a kiállítás megnyitóját, ezzel is növelve a látogatottságot. Tapasztalataink vegyesek voltak a vándorkiállítást illetően. Az egyik településen a kiállításnak pozitív visszhangja volt az elszármazottak között is, és személyes kapcsolatokat is lehet kiépíteni a hazalátogató elszármazottakkal, ami különösen fontos. Egy másik településen viszont nem sikerült túl sok aktív kapcsolatot kialakítani, azonban a projekt népszerűsítésében, hitelességében és elfogadtatásában fontos szerep jutott a kiállításnak. A rendezvényen történő adatgyűjtést előre el kell tervezni, ajánlott először csak a projektet ismertetni, majd beszélgetést kezdeményezni, majd pedig udvariasan felkérni, hogy esetleg részt vennének-e benne. Negatív tapasztalat a projekt során, hogy a kérdőív említésekor az emberek inkább elzárkóznak a válaszadástól, ezért javasolt először csak beszélgetni, majd ha valaki nyitottságot mutat, akkor rátérni a kérdőívre.

A nem saját rendezvényen történő nyílt adatgyűjtésre mindenképpen kérjünk engedélyt a szervezőktől. Ha csak a rendezvény utáni beszélgetésekben ismertetjük a projektet, vagy szórólapot osztogatunk, akkor nem feltétlenül szükséges, de a bonyodalmak elkerülése

érdekébe tisztább, ha értesítjük a szervezőt. A más országokban élő közösségek általában nem szülővárosuk szerint szerveződnek, hanem inkább nemzeti alapon, azonban ilyen rendezvényeken is szerencsével járhatunk és találhatunk elszármazottat.

A rendezvény méretétől és jellegétől függően akár több kérdezőbítossal végezhetjük az adatgyűjtést, de akkor őket is mindenképpen tájékoztatni kell a projekt részleteiről.

Célkitűzés lehet egy ilyen rendezvényen történő adatgyűjtéskor, hogy nem az egész kérdőívet, adatlapot kérdezzük le az elszármazottaktól, hanem csak elérhetőségeket gyűjtünk, amelyeken folyamatosan tudjuk tartani a kapcsolatot, és majd csak később kérjük meg a kérdőív kitöltésére.

e. Internet

Az internet általános elterjedtségének köszönhetően ma már tényleg áthidalhatóak a távolságok a hétköznapi emberek számára is. A szétszakadt családok nagyobb erőfeszítések és anyagi ráfordítás nélkül is tudják tartani a napi kapcsolatot akár több ezer kilométer távolságból is. Az adatgyűjtés során elkerülhetetlen, hogy az internetet használjuk az elszármazottak felkutatásában. Fentebb már említettük, hogy a diaszpóra szervezetek felkutatásában nagy segítségünkre lehet az internet, bármelyik kereső programot használjuk is. A szervezetek felkutatása után rögtön emailt is tudunk írni (akár előre megírt sablon emailt), amelyben rákérdezzünk, hogy van-e tudomásuk a településünkről elszármazott egyénről.

A másik internet adta lehetőség a közösségi oldalakon való böngészés. A közösségi oldalakon (társágunkban legnépszerűbb a www.facebook.com) egyénekre, csoportokra és szervezetekre is tudunk keresni. A közösségi oldal felhasználása az adatgyűjtés szempontjából nagy lehetőség, azonban veszélyeket is hordoz magában. Az egyének sokszor tudatlanságból, esetleg felelőtlenségből megosztanak szinte minden személyes adatot az adatlapjukon, abban a hiszemben, hogy mások számára ez nem hozzáférhető. Azonban a közösségi oldalak az elmúlt időszakban a marketing és az adathalászat legújabb szinterei lettek, aminek köszönhetően, az emberek olvasatlanul törlik ki a különböző reklám, vagy bűjtatott reklám felkéréseket. A VoV projektbe az egyének összegyűjtése titkos, „adathalász” módszerekkel talán sokkal könnyebb

lenne, azonban ez egyértelműen nem etikus. A VoV projekt kezdetén minden településnek külön facebook-os profilt hoztunk létre, amelyeken a bemutatkozószöveg minden esetben ugyanaz volt:

„A Voice of the Village egy határon átnyúló kezdeményezés, melynek lényege, hogy az Óbecséről elszármazottakat felkutassa, és tájékoztassa őket szülővárosukban történő eseményekről. Az elvándorlás és következménye, hogy nagyon sokan más városban, országban élik életüket, Vajdaság legtöbb települését érinti. A kezdeményezés lehetővé teszi számukra, hogy kicsit közelebb kerüljenek a szülővárosukban jelenleg folyó élethez, csökkentve a távolságból fakadó elszakítottság érzését. Mindemellett segíti a kapcsolattartást az elszármazottak között is.”

A profilok létrehozását célszerű együtt létrehozni egy megbeszélés során, mivel több lehetőség van, amelyek közül nem mindegyik megfelelő (csoport létrehozása, szervezet regisztrálása, egyénként regisztrálni). Az információs pontokon dolgozók első feladata volt, hogy az általuk ismert elszármazottakat meghívják ebbe a csoportba. Tapasztalat azt mutatta, hogy a személyes ismertség miatt beléptek az emberek a csoportba, azonban a csoport magától nem lépett a bővülés útjára. A facebook profil szerkeztéséről is kell egy ismertetőt tartani a szerkesztőknek, illetve megbeszélni, hogy milyen híreket, képeket programajánlókat osztanak meg a közeljövőben. A facebook csoportoknak van egy etikátlanságot súroló alkalmazása, nevezetesen, hogy az általunk létrehozott csoporthoz nem tudunk embereket bekapcsolni, azonban a felhasználó ismerősei ezt meg tudják tenni. Így a felhasználókat (elszármazottakat) azok ismerősei tudják hozzáadni a VoV csoportokhoz, a tudtukon kívül. Ezért a Információs pontok dolgozói valamely saját ismerősüket kérhetik meg, hogy elszármazott ismerősüket adják hozzá az általunk toborzott csoporthoz.

Egy facebook-os általános felkérő levél az elszármazottaknak:

„A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet és a budapesti-kecskeméti székhelyű Kistérségek Fejlesztéséért egyesület közös Úniós projektjének a lényege, hogy egy nagy közösségbe

kapcsolja azokat, akik Vajdaságból, Magyarországról költöztek el és ma a világ valamely más pontján élnek!

Csatlakozzon a VoV-közösséghez!

Ha az Ön szülővárosa, Ada, Lajosmizse, Óbecse vagy Temerin, és most a világ bármely más pontján él, lépjen kapcsolatba velünk és csatlakozzon a VoV-közösséghez. A közösség célja, hogy egyszerűbben juthasson hírekhez, szülőhelyéről, alkalmat adhasson arra, hogy az elszármazotak egymással információt cserélhessenek. A VoV virtuálisan és lélekben közelebb hozza Önhöz a most földrajzilagtávol eső kedves települését.

Minden érdeklődőt várunk a közösségbe, aki Magyarországról vagy Vajdaságból indult!”

Ez egy általános felkérő levél, amely széleskörű terjesztésre alkalmas. A facebook csoport beindítása és „önjáróvá” tétele nem volt egyszerű feladat. Tapasztalataink szerint az általános címzésű levelek, üzenetekkel idegeneket nem tudtunk megszólítani, nem csatlakoztak a csoporthoz tömegesen. A konkrét névre címzett üzenetekkel nagyobb volt a siker:

Kedves XYZ, elnézést, hogy így ismeretlenül írok, de éppen azon fáradozom, hogy Temerinből elszármazottakat összegyűjtssem egy csoportba, mégpedig ide:

<https://www.facebook.com/groups/275454879214438/>

A facebook oldal mellett ez a weboldal is az elszármazottakkal foglalkozik: <http://vov.vmmi.org/>

Ha esetleg ismer temerinieket a nagyvilágban, kérem ajánlja nekik csoportunkat!

Előre is köszönöm segítségét!

A következő térképen látható, hogy a nagyvilágban merre vannak temeriniek, akikkel már sikerült felvenni a kapcsolatot. Ha Ön is csatlakozik a csoportunkhoz, egy újabb pötty jelenik meg a térképen: <http://vov.vmmi.org/index.php?page=googlemap>

Szép napot!

XYZ

Ha csatlakozik a csoporthoz:

Üdvözlöm a csoportban! Még egy kérésem lenne... Ahhoz, hogy tudjuk tartani a kapcsolatot, kellene nekem egy elérhetőség, e-mail cím vagy telefon.

Megadom az én elérhetőségemet is, ha bármi kérdése lenne, nyugodtan forduljon hozzám, itt a facebookon, e-mailen vagy telefonon:

+38163xxxxxxx

xyz@gmail.com

Üdvözléssel: XYZ

A projekt második felében indítottunk egy közös VoV profilt is, ahol minden település eseményei megjelentek. Az önálló profil hátránya, hogy a felhasználók csupán „like”-olhatták az oldalt, amennyiben tetszett nekik a kezdeményezés. A facebook profil sikeressége az aktivitásában rejlik. A projekt elején kevés bejegyzést tettek közzé az szerkesztők, ezért kicsi volt a pörgése az oldalnak, azonban a projekt második felében felgyorsultak az események, és az Információs Pontokat működtetők is ráéreztek a profil lényegére. Napi szinten több bejegyzéssel tudják az elszármazottakat visszacsábítani a oldalra. Felmerül a kérdés, hogy milyen híreket, eseményeket programokat lehet megosztani, ami az elszármazottakat érdekli? És éppen az elszármazottság a közös nevezője azoknak az embereknek, akik csatlakoznak a csoporthoz. Ezért olyan híreket kell megosztani, ami érinti őket is. Szemezgetve a projekt ideje alatt megosztott hírekből: határátkelők nyitvatartása, új határátkelő nyitása, utazás szempontjából fontos információk (pl. hójelentés), figyelemfelhívás új kezdeményezésekre, hírportálokra, népszámlálási eredmények ismertetése, könyvbemutató, játékonysági rendezvények és kulturális események beharangozása, és természetesen a VoV kiállításai, eseményei. Ezenkívül sporteseményekre és sikerekre is felhívhatjuk a figyelmét a csoport tagjainak. Fentebb kifejtettük, hogy erős érzelmi szálak kötik az elszármazottakat a településükhöz, célszerű olyan fényképeket is megosztani, amelyek a település emblematis jelképeit ábrázolják az évszaknak megfelelő színben és hangulatban. Ezenkívül megosztható a törzsközönsséggel rendelkező szórakozóhelyek rendezvényei, vagy csak egy fénykép, ahová az hazlátogató elszármazott biztos betérne. Bizonyos értelemben így érzelmi kötődésből adódó honvágyát elégíthetjük ki az elszármazottnak. Az emberek a szülővárosukhoz, és annak közösségi tereihez számtalan emlékekkel kötődnek. Ilyen fényképekkel elsősorban érzelmileg

tudjuk megszólítani az embereket, ami sokszor talán célravezetőbb, mint racionális érvekkel eljutni hozzájuk.

Facebookos csoportok:

Magyar közösségek : Belgiumi Magyarok csoportja, Lancashire-i Magyarok csoportja, magyarok London – csoport, Magyarok Bécsben, Angliai Magyarok, Stutgarti Magyarok csoportja.

Szerb közösségek: Srbi u Atini, Srbi U Svetu, Srbi U Beču, Srbi u Hrvatskoj, Srbi U Dijaspori, Srbi u Sidneju, Srbi u Americi, Srbi u Pertu, Svi Srbi U Dijaspori.

Rengetek hasonló csoport van a facebook-on, amelyeket fel tudjuk keresni, hogy osszák meg a VoV projekt honlapját, profilját.

Az internet adta harmadik lehetőség a projekt saját honlapjának létrehozása. A VoV projekt honlapja az egyik hordozóintézményhez kapcsolódott, a Vajdasági Magyar Művelődési Intézethez (vov.vmmi.org). A honlap technikailag dinamikus weboldal, amelyet PHP nyelven írt program működtet. A kliens oldali interaktív funkcionalitás Java Script programozói nyelvben valósul meg. A weboldal megjelenítése HTML 5 leíró programozási nyelv és CSS stílusleíró nyelv alkalmazásával történik.

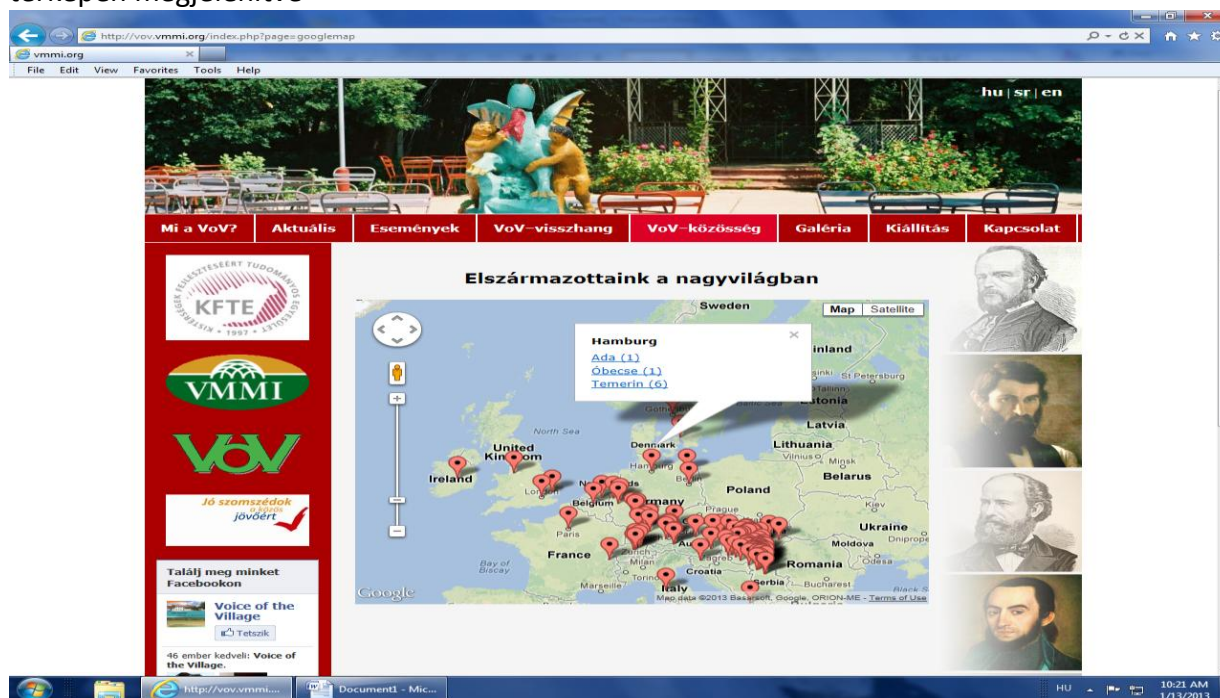
Az adatok tárolása MySQL adatbázisban történik három nyelven (szerb, magyar, angol). Az elszármazottak adatainak tárolása összesen négy táblázatban valósul meg (elszármazottak, kontinensek, országok, települések).

Az elszármazottak térképes megjelenítése a „Google Maps API” használatával történik földrajzi koordináták segítségével, amely a települések táblázatban tárolódnak.

A weboldal biztonsága érdekében a felhasználók jelszavának tárolása nem visszafejthető kóddal vannak megvalósítva, valamint a forráskódból kinyerhető és a weboldal funkcióira kihatással lévő paraméterek kódolva kerülnek átvitelre.

A weboldal tárolása és működtetése Linux alapú szerveren történik. A weboldal kialakítása letisztult, szabványos és kereső optimalizált kóddal valósult meg.

A Voice of the Village honlapjának egy részlete: felkutatott elszármazottak a nagyvilágban, térképen megjelenítve



Előnye a már létező honlaphoz kapcsolódó honlapnak, hogy az hordozóintézmény látogatottságának egy részét át tudja kanalizálni az új honlapra. A kezdőoldala a honlapnak mindenképpen egy bemutatkozó projektismertetésnek kell, hogy legyen. Ezen az oldalon valamivel részletesebben ismertetjük a projekt lényegét és céljait. A VoV honlap menüpontjai a következők voltak:

- Aktuális: hírek és beszámolók projektről, a VoV programjairól
- Események: Válogatás a projektben résztvevő négy település – Ada, Lajosmizse, Óbecse, Temerin – rendezvényeiből
- VoV-visszhang: A VoV projekt a médiában. Ezen az oldalon a médiában a VoV-projekttel kapcsolatban megjelent hangzó, video- és sajtóanyagokat gyűjtöttük egybe.
- VoV-közösség: Egy rövid projektismertető után a látogatónak lehetősége van csatlakozni a VoV-közösséghez.
- Galéria: Képes beszámoló a VoV rendezvényeiről, kiállításmegnyitóiról.

- Kiállítás: Ebben a menupontban található a Voice of the Village – A hely szelleme –Glas zavičaja vándorkiállításának digitális anyaga. A kiállítás három vajdasági és egy magyarországi település (Ada, Lajosmizse, Óbecse, Temerin) szellemi kisugárzását (ember és táj), épített örökségének szépségét (kő), valamint a közösségi tudás és közösségi fikció (múlt, jelen, jövő) erejét igyekszik a vizualitás és a szavak segítségével megjeleníteni és kifejezni; valójában azt a lírai üzenetet képileg újrafogalmazni, amelyet Szűgyi Zoltán adai születésű, ma Budapesten élő költő A magad helyén című versében öntött szavakba. A vers a kiállítás szóróanyagában olvasható.

A honlapon megtalálható a projektben közreműködő szervezetek logója, amelyre kattintva meg tudjuk látogatni azok honlapjait is. A szövegek magyar, szerb és angol nyelven is hozzáférhetőek, attól függően, hogy melyik nyelvet választjuk ki. A honlapról a VoV facebook profiljára is közvetlen kapcsolatot tudunk létesíteni. A honlapon ezenkívül természetesen feltüntetésre került a támogató, az Európai Unió programjának, pályázati kiírásának a linkje.

Az Információs Pontokon dolgozók tapasztalata azt mutatta, hogy az interneten történő adatgyűjtés is járhat nehézségekkel. Az e-mailon történő megkeresést könnyű elutasítani, mert az elszármazott, ha érdeklődik is a projekt céljai iránt, lehet, hogy túl fáradtságosnak, időigényesnek ítéli az adatok megadását. A facebookon történő megkeresés esetén is hasonló problémába ütköztek az adatgyűjtők. Azonban egy idő után, ha kellően sokan csatlakoznak a facebook-os csoporthoz, „öngerjesztő” lesz a csoport. Egymást önként hívják meg az emberek a csoportba, és egy idő után a bővítéssel nem is kell foglalkoznunk, csak azzal, hogy elegendő információt osszunk meg a csoport tagjaival.

f. Migrációs-hálózatok felkutatása

Fentebb már említettük, hogy az elvándorlást úgynevezett migráns-hálózatok működtetik. Ennek nagy szerepe van a folyamatos elvándorlásban, hiszen segítik az információ áramlást a lehetőségekről és a követelményekről. Ezeknek a hálózatoknak központi elemeit kell

megkeresni és azokkal felvenni a kapcsolatot, hiszen ezek azok az elemek, amelyek összekötik a lehetőségeket és a szükségleteket. Ilyenek lehetnek a külföldi munkát közvetítő irodák, vagy külföldi cég, aki szervezi a adminisztratív feltételeit az munkavállalásnak. Úgyanígy a célországban is működhet egy hálózat, amely a beilleszkedést megkönnyítését hivatott segíteni. Lehetséges, hogy a városban, ahol nagyobb számú elszármazott közösség él, kialakulnak törzshelyek, ahol a találkozhatnak egymással az emberek, és megbeszélhetik tapasztalataikat, esetleg otthoni hírekről tárgyalhatnak. Ezen hálózatok felkutatására legjobb módszer, ha elképzeljük, hogy mi is szeretnénk külföldi munkát vállalni, akkor kihez fordulnánk. Valószínűsíthető, hogy országonként változhatnak ezek a kontaktszemélyek vagy cégek, akik ismerik az adott ország munkavállalási feltételeit. Rajtuk keresztül el tudunk jutni a település elszármazottaihoz.

g. Oktatási migránsok

Fentebb már említettük, hogy az oktatási rendszer, főleg a felsőoktatási, a végleges elvándorlás előszobája. Az oktatási migránsok, még ha egyelőre ingázó migránsok is, tekinthetőek elszármazottaknak. Az egyetemisták, főiskolások viszonylag könnyen felkutathatóak, mert sok olyan intézmény van, amely számon tartja őket. Ilyenek a diáksegélyezők, akik útiköltség megtérítésével támogatják őket, vagy az önkormányzatok is általában ösztöndíjjal támogatják a hallgatókat. Esetleg diákszervezetek, amelyek szintén nagy számban tömörítik a hallgatókat. Doktoranduszokat tömörítő formális és nemformális facebook csoport) szervezet is létezik, amelyek szintén felkereshetőek. Az oktatási migránsoknak azon része számíthat elszármazottnak, akik nem otthon laknak és levelezőin végzik a tanulmányaikat, hanem ritkábban járnak csak haza nappali tanulmányaik mellett, és adott esetben szüneteket sem otthon töltik, hanem külföldi munkavállalással.

9. Összefoglaló

A Voice of the Village egy kezdeményezés, amely egy település elszármazottait kívánja összekapcsolni valamilyen módon a hátrahagyott közösségbe. Az elmúlt egy évben négy település nyújtott kezdet a távolba szakadt egykori lakóinak. A településeken működő Információs Pontok dolgozói igyekeztek felkutatni és együttműködésre bírni az elszármazottakat. Az adatgyűjtés során több akadályba is ütköztek, azonban ezeket sikerült leküzdeniük. A legnagyobb akadály talán a bizalmatlanság volt, nevezetesen, hogy az emberek nem szívesen adnak meg személyes adatokat idegeneknek. A projekt sikeressége nagy mértékben az Információs pontokon dolgozók személyén múlik, hiszen ők tartják a kapcsolatot az elszármazottakkal. Sok olyan élmény érte őket, amely bizonyítja a kezdeményezés létjogosultságát. Az elszármazottak jelentős részének jól esett a szülővárosának az érdeklődése, amelyhez nagyon sok kellemes emlék köti. Az elszármazottak nagy többsége kötődik még rokonai, baráti kapcsolatainak keresztül szülővárosához. Az elszármazottak távozásuk után is érdeklődve követték településük történéseit, és büszkék is annak fejlődésére. A települések szempontjából az elszármazottak felkutatása, és a velük történő kapcsolattartás sok lehetőséget rejt magában. Az elszármazottak kapcsolati hálózatában rejlő lehetőségeket mind gazdasági, mint társadalmi szempontból tudja hasznosítani a település. Jelen kézikönyv célja az volt, hogy egy olyan módszertant dolgozzon ki, amellyel a települések fel tudják kutatni elszármazottaikat és tudják a kapcsolatot tartani velük. Jó lenne, ha egyre több település ismerné fel az elszármazottaival történő kapcsolattartás jelentőségét, hiszen ebből szinte biztos, hogy mindkét fél valamilyen szinten gazdagodni tud.

1. Számú melléklet

Az elszármazottak felkutatásának módszertana

Javasolt lépések:

- 1.lépés: Felmérni az elszármazottak becsült számát az adott településen
2. lépés: Az elszármazottakkal kitöltendő adatlap elkészítése
3. lépés: Az Információs Pontok dolgozói saját rokoni, baráti és ismerősi kapcsolataik aktiválásával próbálnak az elszármazottakhoz eljutni
4. lépés: Elkezdik gyűjteni a település híres elszármazottaikat (sportolók, színészek, politikusok stb.)
5. lépés: Szélesebb körben (civil szervezetek, önkormányzat, média) információt gyűjteni az elszármazottakról
6. lépés: Diaszpóra szervezetek felkutatása és megkeresése
7. lépés: Olyan rendezvények felkutatása adatgyűjtés céljából, amelyeken az elszármazottak részt vesznek
8. lépés: Voice of the Village projekt facebook profiljának léterhozása, elszármazottak csoportjának megalakítása és az adatgyűjtés elkezdése a közösségi oldalon
9. lépés: Voice of the Village honlap működtetése, a csatlakozás lehetőségével
10. Migráns-hálózatok csomópontjainak felkutatása és felkeresése
11. Oktatási migránsok felkutatása őket tömörítő szervezetek felkeresésével

2. számú melléklet

Az adatgyűjtés stratégiájának Swot-elemzése

Erősségek A települések nagy számú elszármazott népességgel rendelkeznek Némely önkormányzatban kezd megfogalmazódni az igény a kapcsolattartásra az elszármazottakkal Rendszeresen haz látogató elszármazottak Továbbra is erős érzelmi és kapcsolati szálakkal kötődnek az elszármazottak a szülővárosukhoz	Gyengeségek Nincs intézményesítve az elszármazottakkal történő kapcsolattartás a településeken Az önkormányzatok nem ismerték még fel az elszármazottakkal történő kapcsolattartásban rejlő lehetőségeket Nem tudjuk megszólítani az elszármazottakat
Lehetőségek Az elszármazottak felkutatásával lehetőség nyílik számukra a szülővárosuk életében történő visszakapcsolódásra, még ha virtuálisan is Az elszármazottak hálózatának kialakításával erősíthetjük az elszármazottak származási identitását Az elszármazottak kapcsolati hálózatában rejlő lobbilehetőségek kihasználása	Veszélyek Az önkormányzatok nem lesznek nyitottak az elszármazottakkal történő kapcsolattartásra Az elszármazottak nem lesznek nyitottak a szülővárossal történő kapcsolattartásra Az elszármazottak bizalmatlanok a projekttel kapcsolatban Nem sikerül kellő számú aktív kapcsolatot létesíteni az elszármazottakkal

Metodološki priručnik

Glas zavičaja – Dijalog sa dijasporom

I Opis projekta

Engleski naziv projekta: Voice of the Village – VoV označava očuvanje duhovnih vrednosti naših naselja, kao i dijalog sa odseljenima.

Poslednjih 20 godina karakteristika našeg regiona je, pored društvenih i ekonomskih promena, i migracija stanovništva. Odlazak u veće gradove i razvijenije zemlje prouzrokuje mnogo problema kako u Mađarskoj, tako i u Srbiji. Odlazi značajan broj mladog, obrazovanog stanovštva, najpre privremeno, a zatim i trajno napuštaju svoju otadžbinu, rodno mesto ili mesto školovanja. Neki se odluče za najbliži grad, centar regije ili glavni grad, a neki traže sreću u inostranstvu.

Otići ili ostati? Večna je dilema za mnoge..Šta je bolje za nas, za naš lični i profesionalni razvoj, i da li naš lični interes odgovara kratkoročnim i dugoročnim ciljevima naše društvene zajednice? Možda bismo se približili odgovorima na ova pitanja, da imamo prirodnu i stalnu vezu sa emigrantima.

II Istraživanje migracije

Istraživanje migracije u okviru društvenih nauka poseduje bogatu literaturu. U protekle dve i po decenije u našem regionu je postala važna tema istraživanje migracije, broj onih, koji napuštaju svoju domovinu, motivacija, život i integracija u novom društvu. Migracija stanovništva je do nekog nivoa prirodna pojava, izuzev ako se dešava zbog prinude i postaje masivna pojava. Prinuda može biti ratni sukob, privredna recesija ili iskorištavanje mogućnosti koje nudi nestanak granica. Svaka država, regija ali i naselje ima svoju istoriju migracije.

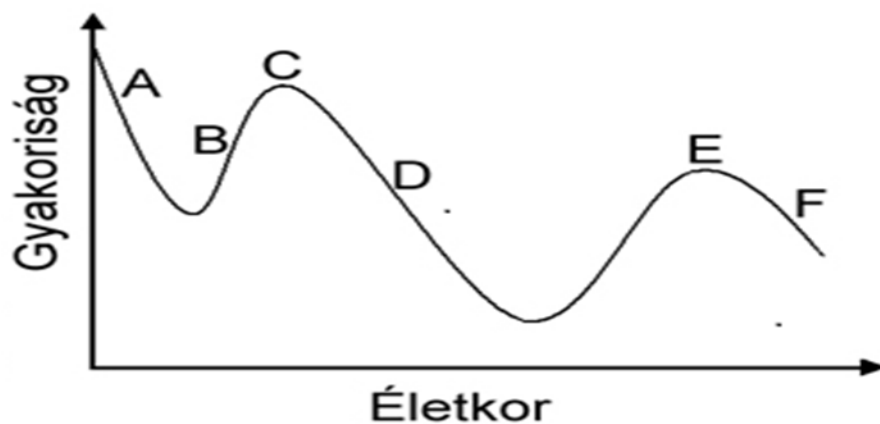
Dr. Iren Gabrić Molnar i Dr. Šandor Ileš su vršili deteljna istraživanja u okviru projekta Voice of the Village o procesu migracije u Vojvodini u mađarskom regionu Alfeld.

Gore pomenuti migracioni talasi su uveliko uticali na demografsku situaciju, etničku strukturu, kao i društvenu strukturu stanovništva Vojvodine.

2002. godine populacija autohtonog stanovništva Vojvodine je 53,1 %, a procenat doseljenih je 45,9 %. Među odseljenima je natprosečno zastupljeno mlado i visoko obrazovano stanovništvo.

Dr. Šandor Ileš u svom referatu prikazuje Rodžersovu krivu koja modeluje strukturu uzrasta odseljenih.

1.slika Rodžersova kriva



Gyakoriság – Učestalost

Életkor – Uzrast

A. faza: Preseljavaju se deca sa starateljima, najverovatnije zato što je to volja staratelja.

- B. faza: Preseljenje vezano za obrazovanje kod veće dece.
- C. faza: Preseljenje zbog sticanja visokog obrazovanja, faza prelaska iz sveta učenja u svet rada, faza osnivanja porodice.
- D. faza: Preseljenje u srednjim godinama zbog promene posla ili iz porodičnih razloga.
- E. faza: Promene oko odlaska u penziju.
- F. faza: Preseljenje iz zdravstvenih razloga pred kraj života – ova faza je slična fazi A iz razloga što selidba nije uvek suverena odluka pojedinca.

III Glas zavičaja – Dijalog sa dijasporom

Posle kratkog opisa migracionih trendova u predhodnom poglavlju, prelazimo na zadatke Informacionih Tačaka, odnosno na traganje za migrantima, stupanje u kontakt i komunikaciju sa istima.

Broj stanovništva u opštinama, naseljima koja učestvuju u projektu.

	1991	2002	2011
Ada	21 506	18 994	16 991
Bečej	42 685	40 987	37 351
Temerin	24 939	28 275	28 287
Lajošmiže		11 034	11 140

Informacione Tačke su osnovane u četiri ustanove u naseljima koja učestvuju u projektu: Biblioteka „Sirmai Karolj” – Temerin; Društvo intelektualaca „Braća Tan” – Bečej; Biblioteka „Sarvaš Gabor” – Ada; Gradska Biblioteka – Lajošmizse. U naseljima iz Srbije se broj stanovništva značajno smanjio u Adi i Bečeju, dok se broj stanovnika Temerina izrazito povećao, uglavnom zbog blizine Novog Sada i zbog doseljenja velikog broja izbeglica.

1. Lokacija

Kod izbora lokacije Informacionih Tačaka treba voditi računa o karakteristikama naselja (veličina, broj stanovnika, etnički sastav). Bilo bi dobro, ako bi već postojeća, često posećivana ustanova ili civilna organizacija primila Informacionu Tačku.

2. Pripremanje saradnika Informacionih Tačaka

Uspeh gotovo svih projekata zavisi od kvaliteta ljudskih resursa. Zbog toga je vrlo važan odabir odgovarajućih osoba koje će raditi na projektu. Oni će biti lica projekta, ako smo ih dobro odabrali i projekat će biti uspešan. Iz aspekta projekta i iz prirode posla proizilazi da su idealni potencijalni saradnici, koji: su komunikativni, govore jezik(e) sredine, neposredni su, ljubazni su i otvoreni, poseduju kompjuterske veštine i spremni su da rade samostalno.

3. Sastavljanje i ispunjavanje upitnika

Primarni cilj projekta Voice of the Village je da stvori bazu podataka sa imenima, kontaktom i drugim podacima emigranata. Informacije se prikupljaju pomoću onlajn upitnika ili saradnici Informacionih Tačaka koriste neke druge komunikaciona mogućnosti za prikupljanje podataka. Kod sastavljanja sadržaja upitnika je važno da budući ispitivači budu ili prisutni ili da im se objasne razlozi zbog kojih su neka pitanja stavljena u upitnik. Upitnik treba da bude što kraći, sa jasno definisanim pitanjima, da ne bi došlo do odbijanja od strane ispitanika.

4. Prikupljanje podataka

Saradnici Informacionih Tačaka VoV projekta su imali zadatak, da stupe u kontakt sa po 250 odseljenih iz svog naselja, po mogućnosti da etnički sastav odgovara etničkom sastavu naselja. U Vojvođanskim gradovima koji su učestvovali u projektu je to značilo da su saradnici trebali sakupiti podatke 150 Mađarskih i 100 Srpskih emigranata.

a. Poznanici, rodbina

Poslednjih decenija je migracija jako zastupljena u našem regionu, gotovo svaka porodica ima rodbinu u drugom gradu, državi ili kontinentu. Ove rodbinske veze se uz pomoć interneta lako mogu održavati. Tradicionalna godišnja sakupljanja se i dalje održavaju, ali se pored toga vrši dnevna ili nedeljna komunikacija preko interneta, putem imejla, četa, telefona. Ukoliko osoba koja radi na projektu poseduje rodbinu/prijatelje svrshodno je prikupljanje podataka početi sa njima.

b. Poznate ličnosti

Svako naselje mađu svojim odseljenicima ima i poznate ličnosti, na koje su bivši sugrađani ponosni. Oni su uglavnom otišli zbog daljeg razvijanja karijere, iz razloga što im je talanat „prerastao“ rodno mesto. Moguće je i to, da ovi emigranti samo privremeno žive u drugom gradu, dežavi, dok im aktivna karijera tako zahteva. Ovom tipu poznatih emigranata pripadaju uglavnom i sportisti, kojima se promena sportskog kluba podrazumeva dalju migraciju. Treba istražiti različite oblasti, gde možemo naići na poznate migrante.

c. Udruženja

Čak i ako su daleko od svoje domovine, ljudi imaju potrebu i želju za životom u zajednici, i održanju identiteta. Ovo je moguće ako veći broj ljudi živi u istom gradu ili u okolini. Postoji dosta zajednica i udruženja u dijaspori koja su aktivna već više decenija. To su uglavnom civilne, nevladine organizacije, koje organizuju i kulturni život emigranata.

d. Internet

Zahvaljujući rasprostranjenosti interneta sada već možemo premostiti i velike udaljenosti. Svaka porodica bez većih napora i finansijskih ulaganja može biti u svakodnevnom kontaktu sa rodbinom koja živi nekoliko hiljada kilometara udaljeno od rodnog grada. Tokom prikupljanja podataka je takođe važno koristiti mogućnosti interneta u pronalaženju emigranata.

IV. Metodologija pronalaženja emigranata

Predlizi:

1. korak: Proceniti broj emigranata u datom naselju
2. korak: Priprema obrasca/upitnika koji će emigranti popuniti
3. korak: Saradnici Informacionih Tačaka uključujući i svoju rodbinu, poznanike i drugove pronalaze emigrante
4. korak: Uključenje šire javnosti u „istragu“ (Civilne organizacije, lokalna samouprava, mediji)
5. korak: Pronalaženje organizacija u dijaspori
6. korak: Pojavljivanje na manifestacijama na kojima se mogu očekivati i emigranti
7. korak: Pravljenje fejsbuk (facebook) naloga Voice of the Village projekta, osnivanje grupa i prikupljanje podataka na društvenim mrežama
8. korak: Vebsajt projekta sa mogućnošću pridruženja (davanjem osnovnih podataka)
9. korak: Pronalaženje migrantskih mreža
10. korak: Pronalaženje mladih koji uče/studiraju u drugom gradu/državi uz pomoć školskih i fakultetskih organizacija

V. SWOT analiza strategije prikupljanja podataka

SNAGE Naselja raspolažu sa velikim brojem emigranata U nekim opštinama su već osetili potrebu da stupe u vezu sa svojim emigrantima Emigranti redovno posećuju otadžbinu Emigranti imaju jaku emocionalnu vezu sa svojim rodnim gradom	SLABOSTI U naseljima nije institucionalizovano održanje veze sa emigrantima Lokalne vlasti nisu još prepoznale mogućnosti i potencijal koji ima u održavanju veze sa emigrantima
MOGUĆNOSTI Pronalaženjem emigranata pruža im se mogućnost da se makar virtualno uključe u život rodnog grada Uspostavom mreže emigranata možemo jačati identitet porekla emigranata Lobističke mogućnosti uspomić kontakt mreže emigranata	PRETNJE Lokalne vlasti neće biti otvorene za održavanje veze sa emigrantima Emigranti neće biti otvoreni za komunikaciju sa rodnim gradom Emigranti su nepoverljivi prema projektu Nedovoljan broj aktivnih veza sa emigrantima

Summary

The Voice of the Village project was implemented in three towns in Vojvodina and one town in Hungary last year. The main aim was to find those people who emigrated from this area. Over the last decades, a great number of people emigrated from the towns of the region. Each town has its own migration history. The reference book reviews the migration trends in Vojvodina and Hungary, processing the unique typology of the migrant society. During the time of the project there were several Information Points whose task was to find and to be in communication with the emigrants. The reference book, having summarized the experience gathered by the Information Points, describes a methodology by which other towns can also make contact with their emigrants and link them back to the life of their town. The internet makes it possible for the emigrants even thousands of miles away to be informed and virtually take part in the cultural life. Finding the emigrants was carried out via different channels: by traditional research, by the help of social networks and by the internet. The reference book describes the ethical rules of the research, pointing out the advantages and disadvantages of those. The most efficient way for finding emigrants was the internet, however, personal contact made it even more efficient. In VoV project, data gathering was joined by a research in which the emigrants were asked to fill in a questionnaire. The personal questions in the questionnaire greatly increased the denial of answering and also of the project itself. The reference book suggests a 10-step data gathering methodology which would be highly efficient in finding the emigrants. It also suggests certain codes for making contact with them, thus increasing the number of contacts.